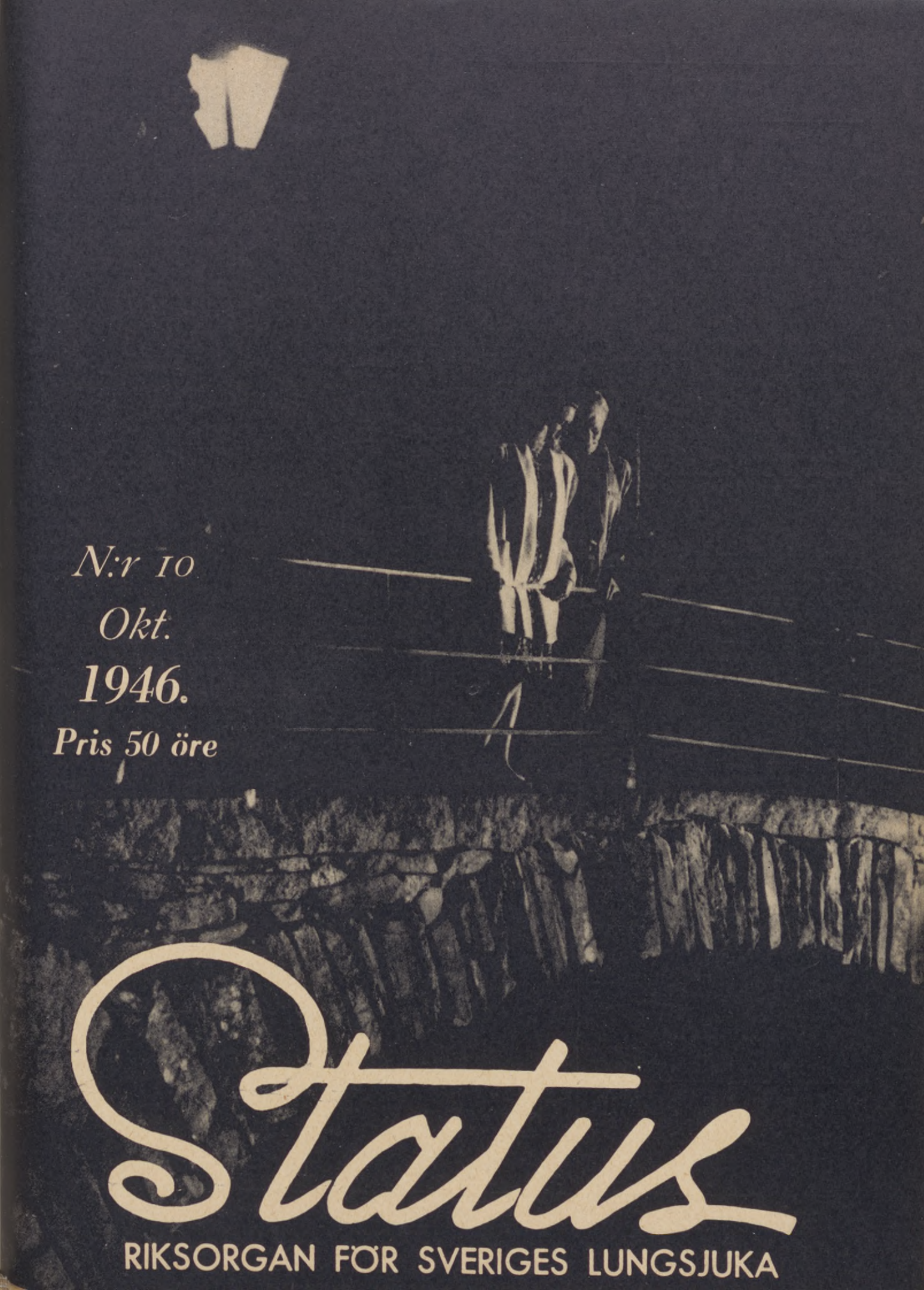


Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





*N:r 10*

*Okt.*

*1946.*

*Pris 50 öre*

# *Status*

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

**STOCKHOLM**  
med omgivningar

**A.-B. Stockholms Tekniska  
PAPPERSFABRIK**

Valhallavägen 140  
Tel. 62 28 67.      Telegr.-adr. Essteppa

Tillverkar: Blåkopie-, vitkopie- och se-  
piakopieringspapper samt ljuskänslig väv.  
Äldsta fabrik inom branschen. Firman  
grundad 1910, bolag 1929.

**VÄSBY**

**FÄRG- & KEMIKALIEAFFÄR**

Uplands-Väsby. Tel. 246.

REKOMMENDERAS

Möbler bäst och billigast

**AB HARRY CARLSSON**

S:t Eriksgatan 46.      Tel. 51 52 12.

Roslagsgatan 4.      Tel. 20 95 48.

**KÄLLAREN DRUVAN**

Götgatan 72

LUNCH - MIDDAGAR - SOUPÉER  
MUSIK DAGLIGEN

**"STUREHOF"**

STUREPLAN

Specialrestaurang för

FISK och SKALDJUR

**ABY TEGELBRUK**

C. J. Gustafsson

Tel. Vallentuna 109

Tillverkar och försäljer Murtegel,  
Reveteringstegel och Dräneringsrör.

Bil- & CYKEL-reparationer, Svetsning-  
ar, Ramlagningar, samt alla slags mek.  
arbeten utföras av

Bröderna Janssons Mek. Verkstad  
Drottningholmsvägen 197. Tel. 25 65 89  
(invid Ulvsundaplan). Laddningsstation.

**A.-B. BYGGMÄSTARNES  
MATERIALAFFÄR**

Jakobsbergsgatan 9  
Tel. 21 14 64 - 10 07 86

Allt för byggnadsbranschen

Lager: Drottn. Kristinas väg. Tel. 10 62 99

**KONDITORI STEN STURE**

Vällingebyvägen 1, Ångby

Telefon 37 06 00

REKOMMENDERAS

**KARINS MEJERIBOD**

Folkungagatan 146 - Tel. 43 08 76

Rekommenderas



— Ni kan själv få välja: vill ni att vi  
ska backa eller köra framåt?

\*



Herrn: — Skulle du inte åtminstone  
under fem minuter kunna låta bli att  
spela den där schlagern "Livets ljuva  
mysterium"?

\*



Hon: — Kommer du att älska mig även  
när jag blir gråhårig?

Han: — Ja, varför skulle jag inte det  
— nu har jag sett dig både brun, svart,  
kopparröd, råggul och platinablond.

**STOCKHOLM**  
med omgivningar

**LUMP och METALL**

Skrot uppköpes till dagens högsta priser.  
Firma J. A. JAKOBSSON  
Ynglingagatan 6 — Telefon 33 38 87

**K. G. JOHANSSONS BAGERI**

Wahlbergsgatan 1, Hammarbyhöjden

Telefon 49 52 18

LÄCKERT BRÖD

Gör ett besök hos **MÖBELNYTT**

vid **SUNDBYBERGSGRÄNSEN**

där finner Ni säkert det Ni

söker till billigaste priser.

Tel. 28 40 65 - Tulegatan 2, Sundbyberg.

**VARUBELANINGEN**

K.-E. ELOWSON

Blekingegatan 28      Telefon 43 47 39

Obligationer - Guld - Silver - Smycken  
m. m. belånas

FÖRSÄLJNING av förfallna panter

**JUTELUMP**

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-  
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar  
säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

**A. JÖNSSON & C:o**

Timmermangat. 47 - Stockholm

Tel. 43 03 59, 43 63 83

Medlemskap i statsunderstödd

**SJUKKASSA**

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan  
undvara. Skydda Eder själv och Edra  
barn genom inträde i ortens  
erkända sjukkassa

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm

Tel. 23 09 85

BETALD ANNONSPLATS

**BORÄS OCH SÖDRA  
ÄLVSBOGSLÄN**

**Borås**

**Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS

FÖRNÄMSTA INKÖPSKALLA

Skydda de friska  
genom att effektivt  
hjälpa de sjuka!

# Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

O K T. 1946

Utkommer en  
gång i månaden  
9:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:  
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm  
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:  
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

## Önskade och väntade reformer

Hur länge Sveriges lungsjuka önskat reformer från de statliga och kommunala myndigheternas sida rörande vården och framför allt eftervården undandrar sig helt och hållet bedömande. Förmodligen har tanken på förbättringar födelseår gemensamt med den första vården, med byggandet av det första sanatoriet. Ty hur bra forna tiders lungsjuka måste tyckt sig ha fått det, i och med skapandet av sanatorier, voro dock dessa vårdinrättningar verk av människor och då intet mänskligt är fullkomligt, var det ju bara naturligt att det icke dröjde länge innan man började fundera över huru det hela skulle kunna bli ännu bättre.

I sanatoriehänseende kan man också säga att synnerligen högt ställda anspråk blivit tillgodosedda och detta ha de lungsjuka all anledning att vara tacksamma för. Med eftervården är det dock en annan historia. Det är på intet sätt några nya synpunkter man framför, då man gör sig till tolk för uppfattningen att i detta fall knappast något alls gjorts. Åtminstone fram till den tidpunkt då det andra världskriget satte stopp för alla myndigheternas eventuella funderingar i den vägen.

Nu är detta mörka skede i historien — vilket för vårt lands del aldrig blev så svart, som man vid många tillfällen hade anledning att frukta — förbi och varje tänkande människa måste väl hoppas att det aldrig återkommer, och det förefaller då bara naturligt att både de lungsjuka och myndigheterna åter börja tänka på eftervårdsreformer. För de lungsjukas del måste det bli mer än tankar, det måste bli krav.

Det duger icke att den lungsjuke efter en hälsouppbyggande sanatorievistelse lämnas åt sitt öde av myndigheterna. Ett öde som i ojämförligt flesta fall, då det gäller de mindre bemedlade eller medellösa, utmynnar i återfall och förnyad sanatorievistelse. Detta är självklart och anledningen är lika självklar. För att kunna behålla en återvunnen hälsa fordras mer än livets absoluta nödtröft — den saken är så omvittnad att den icke behöver upprepas. Men det i alla lägen

säkraste sättet att skaffa sig den något högre levnadsstandard än vad existensminimum kräver, det är arbete. Den ojämförligt största delen av alla lungkonvalescenter vill ingenting annat än hjälp till självhjälp. Understödsagarandan är absolut ingen förhärskande inställning i de lungsjukas led — om nu till äventyrs någon skulle ha den felaktiga uppfattningen. Den är icke ens utbredd! Varje undersökning om klienteletts inställning till denna fråga ger bevis för motsatsen. Klara ovedersägliga bevis.

Hur skall det då ordnas så att denna fråga får sin lösning. Vi veta att myndigheterna — de statliga — har sin uppmärksamhet riktad på saken. Vi veta att Kommittén för de partiellt arbetsföra i sitt första betänkande kommit med förslag till inrättande av kuratorstjänster på akutsjukhusen och sanatorierna. Vi veta desslikes att redan finnes enstaka arbetsterapeuter i arbete och naturligtvis hoppas vi att denna organisation skall utbyggas på ett tillfredsställande sätt. Vi ha desslikes på känn att nämnda kommitté ev. i samarbete eller samtidigt med annan myndighet utreder möjligheterna för skapande av en fullödig arbetsterapi på såväl sanatorier som akutsjukhus. Således icke bara sysselsättningsterapi, vilken naturligtvis också måste finnas för därav beroende patienter men vilken tämligen säkert icke behöver någon egen organisation utan kan samordnas med arbetsterapin. Vad vi *hoppas* i den saken är att kommittéerade icke helt nonchalerar de synpunkter på problemet — ett sådant är frågan tvi-velsutän — som från de lungsjuka själva genom riksförbundet kommer att framföras.

Arbetsterapin på ett sanatorium får under inga förhållanden bli ensidig. Alla som känna till förhållandena, sådana de yppa sig för den arbetssökande f. d. lungtuberkulöse, vet att en mycket stor procent konvalescenter icke har möjligheter att återgå till sitt gamla yrke, som för dem är för tungt och skulle medföra betydande risk för återfall. Man vet också att det

# Påbyggnadskursen vid Bommersvik ger socialvårdskunskap i rikt mått

## *Serier av föreläsningar i absolut toppklass*

Då detta nummer av Status går i press pågår som bäst De Lungsjukas Riksförbunds fjärde socialvårdskurs vid Socialdemokratiska Ungdomsförbundets skola vid Bommersvik. För fjärde gången ha förbundets medlemmar samlats vid den underbart vackert belägna skolan, men denna gången är elevmaterialet något annorlunda mot vid tidigare kurser. Detta emedan denna kurs, som utökats att omfatta två veckor mot den vanliga en, är avsedd ge en påbyggnad av tidigare inhämtade kunskaper och sålunda omfattar på ett par undantag när elever som tidigare närvarit vid någon Bommersvikskurs. Undantagen utgöras av sådana som ha kunskaper och erfarenhet nog att kunna tillgodogöra sig alla de lärdomar som deltagarna i denna avancerade kurs sätta en ära i att lägga beslag på.

I ett fall måste man påstå att en smula otur kommit med som en delingrediens vid komponerandet av den-

na storkurs. Och det är att tidpunkten för den sammanfallit med den stora valkampanjen, vilket medfört att man gått miste om åtminstone någon av de tilltänkta föreläsarna. Dock har det sannerligen icke funnits någon som helst anledning att beklaga sig i detta fall. Det har varit en rad synnerligen förnämliga föreläsningar, som deltagarna fått till livs och intresset har också varit på helspänn vid varje tillfälle — från den första minuten till den sista. Ja stundom har man glömt både raster och vädringspauser och högre betyg för kontakten mellan föreläsaren och auditoriet kan man ju icke tänka sig.

I kommande nummer skola vi lämna en närmare redogörelse för kursen, för dess program och deltagare samt även låta några av eleverna ge uttryck för sina synpunkter på denna del av förbundsverksamheten.

finns gott om lättare sysselsättningar som lämpa sig för berörda klientel, förutsatt att de som behöva byta yrke läres upp ordentligt.

Det är här knuten ligger. Utbildningen får icke bli någon halvmesyr. Det räcker icke med att hjälpligt undervisa en pojke i att exempelvis sköta en fil eller en bormaskin. S. k. tempoarbete är visserligen lättast att lära och leder för den skull snart nog till inkomster — *under nu rådande konjunkturförhållanden*. Men med naturlags nödvändighet följes högkonjunktur av lågkonjunktur. Det kan dröja längre eller kortare tid, men den kommer. Säkrare än ett brev på herr Örnas post. Och *då* den kommer, hur går det då med de partiellt arbetsföra, svagt utbildade tempoarbetarna? Är det någon som vågar stå upp och hävda att de stå lika säkert vid sina bänkar och maskiner som fullarbetskraftens representanter. Likadant blir förhållandet om man undersöker möjligheterna för de s. k. manschett-yrkena. Ännu är det icke svårt för en ung pojke eller flicka, ja icke heller för den litet till åren komne, att få en anställning med relativt god avlöning bara man har någon utbildning att falla tillbaka på. Men hur blir det sedan? Den som kommit sist i säcken skall först ur, säger ordspråket. Man har ingen garanti för

att den principen kommer att följas om den partiellt arbetsföre skulle ha något litet försprång i tjänstetid. Alldeles särskilt svårt blir det givetvis för dem, som äro partiellt arbetsföra i sådan grad att de icke orka med hel arbetsdag och som nu — då folk behöves överallt — lätt kunna få sin tjänst ordnad så att nödiga hälsoskäl tillgodoses. Samma blir förhållandet för dem som fortfarande ha kvar pneumotoraxbehandlingen och av denna anledning måste ha en dag ledigt då och då.

Den enda möjligheten att ställa denna arbetsgrupp i full paritet med de s. k. fullt arbetsföra (s. k. därför att, som ing. Hjalmar Cederström mycket träffande framhöll i ett anförande, ingen är fullt arbetsför i en annans bransch) är att ge *en sådan utbildning att var och en partiellt arbetsför blir lika god arbetskraft på sitt område som en frisk människa*. Naturligtvis vad utbildningen beträffar. (De medicinska indikationerna höra icke hit. Den som aldrig återvinner sin hälsa helt, får alltid en svår handikap att dragas med.)

Detta — fullgod utbildning genom arbetsterapi redan på sanatorierna och fortsättning i lämpliga yrkes-skolor — är ett av våra stora önskemål när det gäller väntade reformer. Det finns flera.

A. E. G.

## BILDGLIMTAR FRÅN BOMMERSVIK



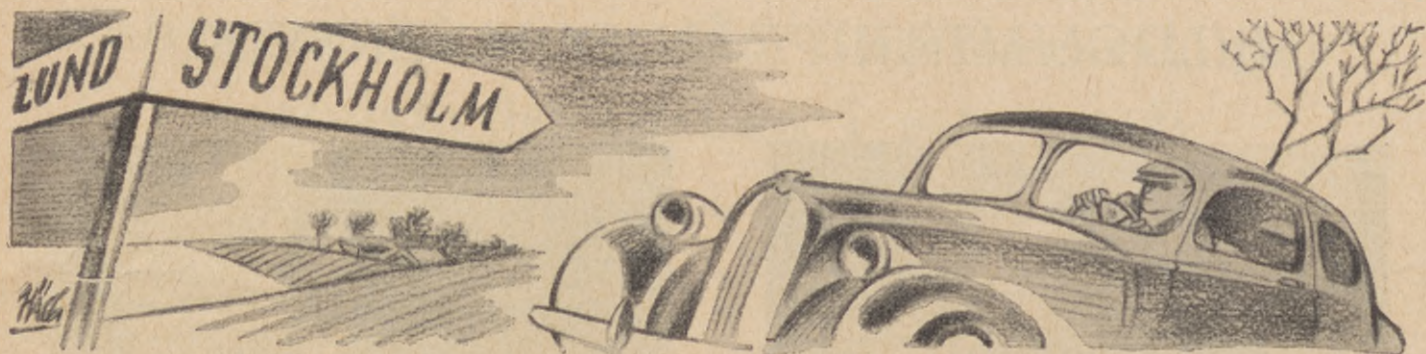
Förbundskassör Hiller förklarar en invecklad kontohistoria för Sven Johansson, Göteborg och Alva Bengtsson, Karlshamn.



Förbundets studieledare, Hilding Ståhl, var ju självskrivnen föreläsare i vissa ämnen. Han är briljant.



Debatter och diskussion förekom så gott som dagligen i anslutning till de ämnen föreläsarna behandlat. Här gör Inga Sköld från Hällnäs ett tydligt uppskattat inlägg.



# Stockholm-Lund på 20 minuter

En reseskildring från USA av Ragnar Hagelfeldt

En tidig majmorgon för drygt 10 år sedan lämnade jag Minneapolis och satte kurs söderut mot Chicago. Det var inte första gången jag bilade mellan dessa "svenskstäder", men vid de tidigare tillfällena hade jag valt en annan route. Denna gång gick färden genom Red Wing och La Crosse, längs Missisippifloden. Jag skulle inte resa direkt till Chicago; på vägen dit hade jag bland andra platser även tänkt besöka — STOCKHOLM! Att det skulle finnas inte bara en plats i Amerika med detta stolta namn, utan flera, visste jag, men jag hade aldrig haft tillfälle att närmare bekanta mig med dem. På de kartor, jag hade i bilen, fanns ingen av dem upptagen.

På min högra sida skymtar mellan träden den mäktiga flodens grågröna vattenyta, som här vidgar ut sig till en bredd av mer än 1 km. Landskapet är typiskt mellansvenskt med björk, tall och gran, blåklockor, prästkragar och blåbärsris. Solen har under tiden stigit högt på himlen, luften känns varmare än hemma i Sverige så här års och de ymnigt blommande prästkragarnas svenska syskon ha väl bara nätt och jämt spirat upp ur den halvfrusna marken...

Vägen gör en skarp krök ned mot flodstranden. Jag saktar farten för att hinna se så mycket som möjligt av allt det vackra som breder ut sig framför mig. En sköldpadda, som förirrat sig upp ur sitt våta element, promenerar obekymrat ut i vägbanan. Så tvärstannar den, tar en överblick över den hotande situationen och gömmer sig sedan diskret inom sitt tjocka skal. Jag girar en smula och skickar en blick i backspegeln för att övertyga mig om att igen skada åsamkats denna vandrande tallrik soppa, som i något hastigare tempo fortsätter sin avbrutna vandring. Nu stiger vägen i en lång, sugande backe men går sedan mera jämnt, utsikten skymmes av buskar, jag ökar farten. En vägs skylt dyker plötsligt upp. I den sekundschnabba förbifarten skymtar ordet "STOCKHOLM", varpå vägbanan med ens gör en brant dykning. Innan jag ännu riktigt hunnit samla mig, har jag av bara farten farit igenom halva sta'n!

Stor-Stockholms lille namne visar sig vara en idyll bestående av ett dussintal hus utefter landsvägen och spridda gårdar där-omkring. Allt verkar rent och prydligt där det ligger inbäddat i lummig grönska. Men det jag söker, nämligen kyrkan med tillhörande prästboställe, finner jag icke. Den ligger i Lund, får jag så småningom veta! Och var ligger nu Lund? Jo, unge-

fär 1/2 mil längre inåt landet, dit en förtjusande vacker väg leder genom ett småkulligt skogklätt landskap. Redan på långt håll skymtar den smäckra spiran på en vitmålad träkyrka. Något samhälle, i detta ords vanliga bemärkelse, synes dock inte till. Kyrkan ligger där i nästan ensamt majestät, liksom bidar den tiden, då en stad skall växa fram ur den omgivande slätten. En bensinstation, en handelsbod och längre uppåt vägen, där den grenar sig, ett par gårdar, är allt jag kan se av Lund. Men det finns mera, därom får jag besked vid ett besök i handelsboden, som kan tävla med vilken svensk lanthandel som helst ifråga om blandat innehåll. Här finns allt — och här talas svenska! Jag får veta att samhället räknar ungefär 800 invånare och att det finns ännu en kyrka något längre uppåt vägen samt en skola. Den omkringliggande bygden har bördig åkerjord och är ästan heit och hållet "svensk"; den äldre generationen invandrade på 80- och 90-talen och de flesta av dem sägas vara välbärgade. Av samtalen med några av kunderna i butiken kan jag sluta mig till att livet, trots vissa små olägenheter, går sin gilla gång i både Stockholm och Lund. Att lundensarna t. ex. måste fara till Stockholm för att posta ett brev eller gå på bio eller att stockholmarna måste åka till Lund för att gå i kyrkan, förorsakade synbarligen inga större komplikationer.

\*

När jag senare på kvällen satt hemma hos pastorn, kom samtalet in på de fyra olika samhällen i USA, som gå under namnet Stockholm. Av dessa hade han besökt endast ett, det som ligger i Minnesota något tiotal mil från Minneapolis. Det var, berättade han, en gång ett blomstrande litet samhälle men har efter hand gått tillbaka. Det enda som för närvarande återstår av hela detta Stockholm är en liten lantkyrka och ett mejeri. När jag såg på kartan, förstod jag att jag kört förbi där vid ett tidigare tillfälle — utan att ens lägga märke till platsen!

I detta sammanhang borde jag kanske inflicka, att avsikten med mitt besök i Stockholm var att arrangera en konsert för våra landsmän där. I Svenskamerika är det mycket vanligt att förlägga konserter till kyrkorna, i synnerhet i landsorten, där dessa lokaler i regel äro de största och bäst utrustade. "Tror pastorn att vi kan få folket att komma till konserten, nu då det är så mycket att göra ute på åkrarna?" frågade jag med en icke så liten portion av hemligt tvivel vid tanken på den stora

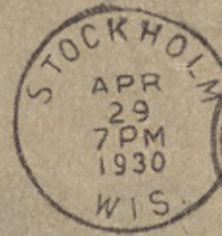
tomma prärien utanför. "Låt mej sköta om den saken", kom det trygga svaret från den gamle hedersmannen. Och att han skött sin sak mycket bra, fick jag bevittna den kväll konserten gick av stapeln. Från alla håll och kanter, på smala bivägar, ringlade sig bilarna som eldflugor i skymningsljuset fram mot kyrkan och parkerade på planen utanför. Kyrkan fylldes till sista plats och för en tacksammare publik ha vi aldrig spelat.

Det intressanta mötet med Stockholm gav mig blodad tand. Jag beslöt mig för att så snart tillfälle gavs besöka även Stockholm, S. D. (Syd-Dakota) och Stockholm, Maine. Men så kom hemresan — tidigare än jag anat — och hindrade mig från att förverkliga min plan. Icke förrän jag kommit hem fick jag, brevlädes, en liten glimt av Amerikas tredje Stockholm, beläget i staten Syd-Dakota. Brevet kom från själva postmästaren, en svenskättling, som på renaste svenska gav mig svar på de frå-

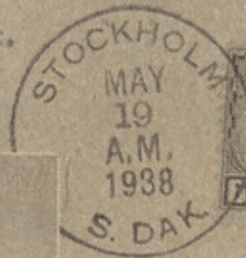
gor, jag framställt i ett tidigare brev. "Stockholm", skriver han, "började bebyggas omkring 1896 då ett mejeri uppfördes. Samma år byggdes också kyrkan. Det berättas att två av de då inflyttade landsmännen särskilt ivrade för att det lilla samhället skulle benämnas Stockholm. En av dem — han hette Nels Andersson — hade kommit direkt från Stockholm, Sverige, och var allmänt känd som 'Stockholmare-Andersson'. Den andre, som hette Nels Nelsson, hade tidigare bott i Stockholm, Minnesota, och tyckte att det också borde finnas ett Stockholm i Syd-Dakota. Vårt Stockholm", fortsätter postmästaren, "har omkring 130 invånare. Vi ha en folkskola och, numera, två kyrkor samt flera handelsbodar". Och så här avslutar han sitt brev: "Min högsta längtan och åtrå är att en gång få se mina fäders land, Sverige, och det storslagna Stockholm där min fader arbetade innan han kom till Amerika år 1882."



*Mr Ragnar Hagelfeldt*



Berg,  
holm, S. Dak.



Ragnar Hagelfeldt,  
P. O. Box 52  
Stockholm, Sweden.

Par Avion  
By Air Mail

Överst till vänster: Postmästare D. L. Berg med familj utanför posthuset som även tjänstgör som bostad. Stockholm S. D. Därunder: Postkontoret i S. D. Till höger: Avbildningen av tre kuvert från Stockholm, Maine, Stockholm, Wisconsin, och Stockholm, S. D. Det fjärde Stockholm har inget postkontor.



# Människoskildringen i svensk film

I dagarna har i pressen stått att läsa om ett planerat filmbolag som avser att bli mera kultur-rämjande än vad svensk film hittills varit. Enligt de vaga uppgifter som funnits att tillgå, är det nya företags intressenter att söka i religiöst och ideellt betonade kretsar — folk, som utan att snegla mot snöd vinning, vill höja filmens värde som konst.

Onekliga kan man se tillbaka på åtskillig underhaltig svensk spelfilm. Den s. k. pilsnerfilmsepoken, då vardagsmänniskor, arbetare av alla kategorier, i regel gestaltades med en ölpava i näven, torde dock ha spelat ut sin glanstid.

Att en stor del av publiken helst ser enklare lustspel som avkoppling efter en tidsinrutad, allvarsfylld arbetsvecka är ganska naturligt — att man i filmkretsar utnyttjat detta förhållande för att inhösta betydande vinster på "billig" produktion, är en annan sida av saken. Den betydelsefulla ställning i kulturlivet som filmen i alla fall nått, borde förplikta till större kvalitetsträvan bland de produktionsansvariga. Avkoppling och förströelse under ett par biograftimmar behöver inte nödvändigt betyda tomma flabbskratt åt uppkonstruerade vulgära lustigheter, eller någon sorts snyftande tomgång i tankeapparaten inför han-hon-problemets romantiserade filmussel.

Varför inte mera realistisk människoskildring? Verkligheten sådan den är, utan romantisk utsmyckning.

Efter ett besök i en av de större filmateljéerna ställde vi frågan till en av svensk films främsta fackmän och tekniker, Arthur Spjuth, Man höll på med en filminspelning i en rokokosalong där en söt "stjärna" gjorde sig beredd till replik. Strålkastarnas vita ljus var koncentrerat mellan kulisserna. Regis-

sören gav order om signalen: filmning pågår. Tystnad! Ljudteknikern lyssnade vid sin apparat, ingenting störande tycktes förmärkas. — Kamera! Kameran går. Scenen och en ödesmättad replik fångas upp av den känsliga celluloidremsan i fotografens invecklade apparat. En genomträngande signal meddelar, att tagningen är klar. En liten scen i filmen "Maria", som kommer upp på biograferna i höst.

— Omtagning? Jo, det händer ofta — förklarar Arthur Spjuth — man måste ha fram bästa möjliga resultat. Om och om igen kan en tagning få göras . . .

Man gör en hastig reflexion: Det kan nog vara ganska påfrestande att vara filmstjärna ibland också . . .

Vi återkommer till frågan: varför inte mera realistisk människoskildring? Svar: Man är säkert på väg. Filmen är emellertid en så pass ny konststart, att den ännu ej hunnit fram till självständiga uttrycksmedel. Publiken har krav på underhållning och de lättare lustspelen är ännu de mest gouterade — men en förändring i publiksmaken är av allt att döma på väg. Vad beträffar problemet "han och hon", så har det tuggats så i det oändliga, att det till slut måste bli — enbart konstruktion. Amerikansk film har kommit in i en återvändsgränd. England däremot ser ut att visa vägen. Som exempel kan anföras filmen: "Det hände i Skottland".

Det som sker i en filmhandling är emellertid inte det väsentligaste, huvudsaken är, att äktheten finns och hur man omsätter denna i filmbilder. En "grå" historia, med en psykologiskt riktig lösning är i verkligheten i sig själv dramatisk nog. Onödigt då att ytterligare dramatisera.



En bild från inspelningen av DRIFT, en film som tilldrar sig i det ockuperade Danmark. På golvet framför kameran ligger Edvin Adolphson, som just blivit skjuten av gestapomannen Nils Nordståhl som knäböjer bredvid kameran. Scriptgärlan, fru Rickard, kontrollerar scenens överensstämmelse med manuskriptet.

— Man kan alltså utgå ifrån, att filmen har en större uppgift än enbart underhållning?

— Naturligtvis. I skolorna och i det militära, kommer filmen att få en utomordentlig betydelse som undervisande element. Det är förvånande att en så lättillgänglig upplysnings- och undervisningsform inte tagits ännu mera i anspråk av myndigheter av skilda slag.

— Men hur ofta har man inte läst om ungdomsbrottslighet, och i samband därmed om filmen, eller filmerna som påverkat till brottets begående?

— Jo, den vanliga spelfilmens förmåga, att mentalt påverka människorna är ju avsevärd. Men brottslingen som i filmen gäckar polisen, och framställs som "fiffigare" än lagens väktare, är naturligtvis feltolkad i bild om man kan peka på uppenbar demoraliserande verkan. Filmens uppgift borde i stället vara, att bevisa: Brott lönar sig aldrig. Det påstås, att polisen indelar människorna i två grupper: häktade och ännu inte häktade. Brottslighet är ett tånjbart begrepp. Den som ljuger måste ha gott minne. Det är vanligtvis inte de stora, beräknade lögnerna som skapa tragedier, utom dom där små halvanningarna, de "vita" lögnerna, som för att skydda sig för avslöjande måste skydda sig med ytterligare lögn, vilka slutligen kan tvinga individen till något ännu värre. En liten knuff i en hal backe kan, som vi vet utlösa en tragedi. Förbrytarfilmen kan vara knuffen.

En prästman skrev en gång ett brev till producenten av en svensk film, som ville behandla ett socialt problem. Brevet slutade ungefär så här: "Jag har aldrig kunnat drömma om, att så mycken omoral kan framskapa så mycket moral..."

Skenbart omoralisk film kan sålunda vara moraliserande. Svensk film kommer säkert att gå mot rätt utveckling som konst och bildningsinstrument i kulturens tjänst. Just nu är den i ett utvecklingsskede då den tillgängliga teknikens resurser äro otillräckliga. En för filmindustrin gemensam lösning i ateljéfrågan; en stor tekniskt rätt utförd ateljé, är ett personligt, länge närt önskemål.

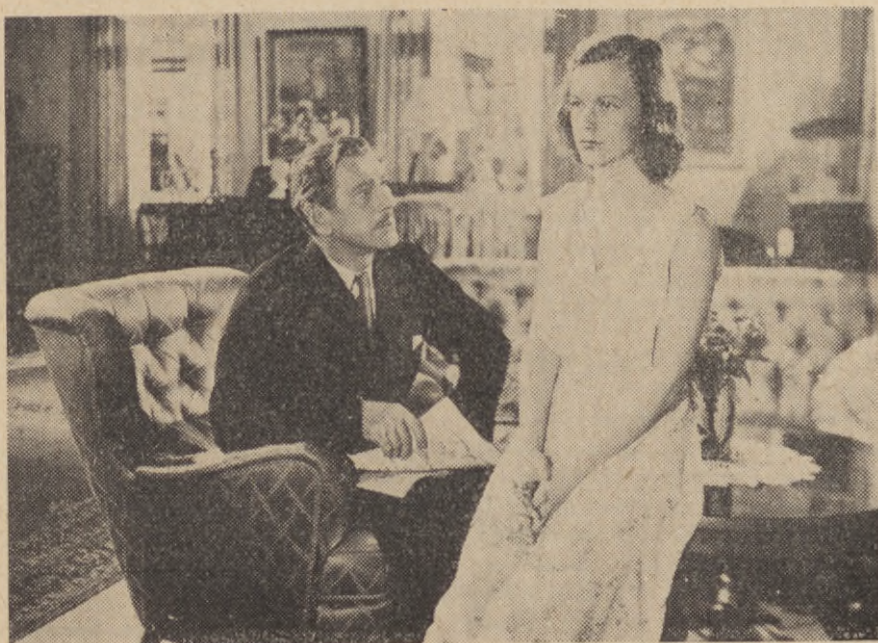


Arthur Spjuth.

Så långt filmmannen Arthur Spjuth, som närmast planerar för inspelning av Birgit Sparres roman "Gårdarna runt sjön", författaren Sven Forssells bok "Att vara kamrat", samt ett tilltänkt filmepos om det svenska sjöfolkets insats under kriget, en film om havets arbetare, med en enkel kollämpare som huvudperson i handlingen.

Realistisk människokildring i vardande inom svensk filmproduktion.

Erik Sandström.



Edvin Adolphson och Anita Björck i DRIFT.

## BYRÅKRAT PÅ RESA

Mitt emot mig på soffan sitter en äldre kvinna med stora, allvarliga ögon. Bredvid henne sitter en man med den största packe av olika veckotidningar jag någonsin sett. Han har rullat ihop dem och lindat ett kraftigt snöre om. Ibland lättar han på omslaget och drar ut ett exemplar ur jätterullen, läser och tuggar på snask ur en påse — en påse nästan i stil med tidningsrullen i storlek.

Mannen njuter alltså både andligt och lekamligt på samma gång. Han ser ut att ha glömt såväl den tropiska värmen som suret och trängseln i den överfulla kupén. Käkarna arbeta mekaniskt och rytmiskt, och man kan följa käkbenens rörelser, som tydligt avteckna sig med jämna mellanrum under den bruna huden. Det är som en osynlig remskiva förmedlade kontakten mellan ögonen och käkbenen. Ögonen följa med samma jämna rörelser raderna i veckotidningsromantikens intensiva och spännande labyrinter. Det är ett intressant växelspel mellan kropp och själ med bränsle från veckopress och sötsaker, en mänsklig kraftutveckling i den intensiva värmen på ett tåg packat med semesterfirande. Människor på väg till sol, luft, fiskevatten, släktingar och bekanta.

Inlandet öppnar sin leende famn med blommor, sjöar och grönska mot de resande. Vänner och släktingar stå väntande på stationerna. Hälsningar och handsvett utbytas och tåget rullar vidare i Mälardalens sköna nejder, där prästkragarna envisas med att växa i långa rader till och med alldeles invid järnvägsskenorna med dess magra ogästvänliga atmosfär.

Jag vänder mig mot kvinnan med de allvarliga ögonen. Hon verkar mest intressant av hela den kulörta församlingen allt från småflickorna i röda och blå klänningar till damerna med dagdroppsörhängen. Färgglädjen är utsträckt ända till ansiktena, läppar och kinder, fast värmen nu framtingat de naturliga färgerna, som för en gångs skull fått ett ordentligt övertag över de konstgjorda penseldragen.

Kanske är det inte rätt att sitta och klassificera sina medpassagerare, men jag kan inte låta bli att dra en parallell mellan "veckotidningsmiljonären" och kvinnan mitt emot mig. De verkar som representanter för två kontraster i samhället: *Ytligheten* och *Den mogna människan*. Och själv är jag på väg till en socialvårdsbyrå någonstans i Mellansverige. Jag är en *byråkrat* in spe alltså — kanske är det inte så underligt att en byråkrat funderar på sådant sätt.

Kvinnan, som ser så allvarlig ut, är inte på väg till någon semester — det blir jag mer och mer säker på.

— "Strävsamt liv", säger jag och tittar ut genom fönstret på ett gungande hölass, som skrider fram i grönskan därute. Håstarna äro blanka av svett. Männens som just slängt de sista höfängen på lasset gå efter, torka sig om ansiktena och plocka bort kittlande grässtrån, som fastnat på deras bruna, svettiga överkroppar. Kvinnan nickar instämmande mot mig. Kontakten är inledd och utvecklas vidare. Jag får snart veta, att hon måste göra regelbundna resor till läkare i närmaste stad. Hon har fått nervverk i ena armen, vilket troligen är sviter av en revbensoperation. Handen vägrar

att göra jänst. Hon visar fram en arbetstyngd, senig han, vars fingrar inte vill göra tjänst riktigt längre. De röra sig stelt och ovilligt . . . En lantbrukarhustru behöver båda sina händer och alla sina fingrar. Men annars är hon frisk, och behandlingen har gått framåt. Svårt är det emellertid att få någon hjälp. Ännu återstår många resor till läkaren. Men vad gör inte en husmor på landet för att också få sin andra hand i fullgott skick. Det går framåt med behandlingen, säger hon och det lyser till över ansiktet.

— "Läkarna tar ofta fel, och de är inte vad man har rätt att fordra att de skall vara" säger plötsligt "veckotidningsmiljonären" och lägger den stora veckotidningsrullen på hyllan.

— "Låt mig berätta ett exempel. Det var en pojke, som hade förfärligt ont i ett öga. Man sökte en skicklig ögonspecialist. Dock förgäves.

Värken fortsatte och ögat inflammerades alltmera. Läkaren gjorde allt vad han kunde. Men allt var, som sagt, förgäves. Men så en kväll, när pojken som vanligt låg och jämrade sig, kom en bekant på besök. Låt mej titta på ditt öga pojke, sa han. Efter ett grundligt tittande tog lekmannen en pincett och böjde ögonfransarna i rätt riktning. Ögonfransarna växte nämligen inåt och skavde på ögat — men det hade inte ögonspecialisten med sina examina och latinska ramsor förstått! Pojken blev bra. Så enkelt var det."

— Extremt exempel och troligen hämtat ur någon veckotidning", säger jag ironiskt. Jag är ju på väg att bli byråkrat och måste hålla på de samhällsvårdande organen.

— "Skulle kunna dra flera exempel också från andra områden", men nu måste jag stiga av. Mannen blänger ilsket på mig, tar kappsäcken i ena näven och veckotidningsrullen under armen och försvinner ut ur kupén.

Och tåget rullar vidare med semesterfirande och en ensam byråkrat. "Veckotidningsmiljonären" har i alla fall gett mig en tankeställare.

Kanske göra vi i många fall problemen mera invecklade än de i själva verket äro. Kanske tar latinet, sakkunskapen och paragrafspecialisterna också fel ibland. Diagnoser och åtgärder göras förgäves eller på sådant sätt att det hela kommer att verka i fel riktning . . .

Nya bilder med arbetande människor på ångar och i industrier vifta förbi mitt kupéfönster. Jag är ingen vanlig semesterresande, som ser bara det grönskande landskapet. Jag ser också ett osynligt nät av paragrafer och regler, som binda ihop det hela. Och den som nu på ett eller annat sätt råkar tappa kontakten med det pulserande livet därute kommer snart i beröring med paragraf 1, eller paragraf 2. — får sitta i ett väntrum någonstans och vänta — "var så god nästa!" — Kanske är det inte riktigt att tänka så här mitt ibland semesterfirande, handtryckningar, blommande livsglädje och leende, sommargröna bygder.

Men jag är, som sagt, en nybliven byråkrat . . . Jag har nyss lämnat en förtroendepost i en stor organisation — en organisation som framsprungit ur folkets djupaste lager. Och detta kanske i viss mån förklarar mitt underliga beteende — även om jag är en byråkrat på en byrå någonstans i mellansverige.

"Solo".

Ove Ekelund:

# MOLIN FÅR EN IDÉ



Molin tassade omkring i sin butik.

Den låg vid en tvärgränd till en bakgata, och den var inte stor men mycket mörk och full av bord och stolar, skåp och sekretärer. Av pipor, smycken, glas och silver. Fina, antika saker nästan alltihop. Det, som *inte* var äkta, kunde man lätt räkna. Det fanns där inte för att lura någon — utan bara därför, att Molin själv blivit lurad. Han började bli gammal, och han såg rätt illa nu för tiden.

Det konstiga var, att folk ändå hittade den där gamla ruffiga boden. Och att så många verkligen gick dit, när de fått reda på adressen. — För några särskilt märkvärdiga saker kunde man inte köpa där. Och så värst billiga var de inte heller.

Något måste det bero på. Molin förstod det inte själv. Men det berodde på hans biträde, på Marianne.

Hon var en mycket ung och mycket vacker flicka, fast hon liksom inte visste om det. Det var just det, som var det kanske allra vackraste hos henne. Ett oberört naturbarn med fullkomligt bildskönt ansikte, inramat i nattsvart hår och med vemodiga, mörkbruna ögon, som förvånade och nästan sorgset blickade ut genom det dammiga skyltfönstret.

Marianne stod ofta vid fönstret därför att butiken var så mörk. Men där framme blev det litet ljusare. Och när solen sken, föll det liksom en avglans av den över den skumma gränden utanför, fast den låg rakt i norr.

Ja, där stod hon och var så vacker, att människor, som händelsevis förirrat sig in i det smala prånget, förvånade stannade

och bara stirrade som om de sett en uppenbarelse. Det var mest herrar, som stod där och stirrade. Inte bara för att flickan var så underbart vacker. Utan därför att hon förkroppsligade alla tiders mäns hopplösa, vanvettiga dröm om Kvinnan. Om Henne, Den Enda. Den Ouppenåneliga — hon, som inte finns i verkligheten.

Men nu hade det äntligen skett ett under. Hon fanns där inne i Molins lilla skumma, smutsiga butik!

Många av de där herrarna nöjde sig inte med att liksom förhäxade bara stå och se på henne genom glasrutan. Efter en stund ramlade de ner på jorden igen. Harklade sig, rättade till slipsen och klev in i butiken. Stammade något om en sak, de ville titta på —

∇

Fanns den, så kunde det hända, att de köpte den på fläcken. Men oftast skulle de ta sig en funderare. Komma tillbaka om ett par dagar eller så. Flickan var ju helt enkelt sagolik! Och en önskedröm vill man ju gärna försöka förverkliga på något sätt —

Det slutade nästan alltid med att de köpte den där saken. Och ganska snart kom de tillbaka för att se på något annat — Marianne fick sälja riktigt bra, och Molin kunde dra sig hyggligt fram på sin affär.

Ingen av alla dessa manliga kunder vågade sig på det oskyldigaste lilla flirtoförsök med det vackra biträdet. Ännu mindre tordes de bjuda henne på middag, på teatern eller bio. Allt sådant, som de möjligen tänkt klämma fram med, frös liksom fast på deras läppar.

Och ändå fanns det ingenting avvisande i hennes sätt. Tvärtom. Marianne var mycket vänlig. Men hennes vänlighet sträckte sig bara precis till gränsen för det yrkesmässigt passande. Inte ett ord — inte skymten av ett leende därutöver. Det stod som ett hemlighetsfullt sken av *noli me tangere* omkring henne. Och hon såg ut som ett litet helgon. Ett helgon kan man inte bjuda på middag eller bio.

Så gick tiden. Veckor, månader och år. Ett par, tre år.

Molin blev allt skröpligare. Han hörde mycket illa och var nästan halvblind. Förståndet var det också klenat med. Det fanns så mycket, som han inte kunde fatta numera. Ibland var det ju inte heller så besynnerligt —

Vad Molin absolut inte förstod, det var, att Marianne plötsligt ville sluta i affären.

— Sluta? Varför det? Trivs hon inte?

— Jo, för all del —

— Är det för dåligt betalt?

— Neejdå — det kan jag inte säga —

— Ska hon gifta sig kanske?

— Nej, bevare mig väl! Jag ska aldrig gifta mig!

— Hm. Vad ska hon då sluta för?

— Jag vill sluta i alla fall, sa Marianne.

Hon hade inte hjärta att säga som det var. Att hon svarat på en annons och fått en ny, fin plats. Där skulle hon få stå och sälja ljusa, glada tyger i en glad och ljus butik vid själva Residensgatan —

— Jaså. Ja, ja. Hm, hm. Sluta hon bara! muttrade Molin för sig själv. Det finns väl andra, som vill stå här inne i värmen. Och få bra betalt. Och vänligt bemötande. Och det ena med det andra —

Det fanns det kanske. Men Molin brydde sig inte om att leta reda på någon. Det fick vara så länge. Han hade också svårt för att komma ihåg saker och ting på sista tiden. Och rätt som det var glömde han alldeles, att Marianne inte fanns kvar och att han kanske borde skaffa någon annan istället —

Han märkte nog, att det inte kom på långt när så många kunder som förut. Men det var ju så konstiga tider. Och folk började visst få ont om pengar också —

En dag steg det in en fin herre i päls. Molin tittade till på honom. Joo — den där kände han igen! Han hade varit inne många gånger. Och köpa brukade han visst också göra —

Men i dag stod han bara och såg sig omkring som det var någonting han sökte. Molin gick fram till honom.

— Är det något jag kan stå till tjänst med?

Han skakade på huvudet.

— Nej — jag skulle bara titta ett tag —

— Varsågod, muttrade Molin. Det kostar ingenting —

Så lunkade han in på sitt lilla kontor. Hm. Konstig kropp, det där —

Efter en stund gick den fina herrn bort och ställde sig vid dörren till Molins krypin.

— Nå, sa han plötsligt — hur går det med affärerna?

Molin såg på honom.

— Inget vidare, svarade han dystert. Vår Herre tror visst, att man kan leva på solsken och vackert väder. Ja — om man bara fick det! Men nu skvalar det ju ner varenda dag —

Mannen nickade.

— Jojo, sa han menande. Här behövs nog en ny lockfågel —

Molin, som hörde så illa, uppfattade inte ordet *ny*. Och att det var Marianne, som han i pälsen tänkte på, begrep han inte alls —

— *Lockfågel?* upprepade han långsamt och stirrade oförstående, nästan förskräckt på honom. Vad menar herrn med det?

Då skrattade han till, den där fina karln, som stod i dörren i sin päls.

— Å — det är väl inte svårt att räkna ut! sa han. Ajö!

Så satte han hatten på nacken och gick.

Molin stod kvar och rev sig i huvudet. Nej, den där blev han då inte klok på! *Lockfågel?* skulle han sälja fåglar också?

Han funderade i flera veckor på det där. Men det var stört omöjligt —. En söndagsafton strax på nyåret gick han förbi en fågelaffär. Och då förstod han äntligen —

Där satt en liten gröngul papegoja i en bur i fönstret. Och runt omkring var det en massa ungar, som skrattade och väsnades och försökte prata med den genom glasrutan.

— Säj nåt, gojan! Kan du inte tala, dumbom?

Det kunde den tydligen inte. Den bara stirrade slött på dem och lade huvudet på sned och blundade.

Ändå var det en *lockfågel!* Det syntes ju på långt håll. Så många ungar som den dragit dit! Och nu kom det vuxna människor också. Till sist blev det en hel folksamling.

På måndagskvällen stängde Molin butiken litet tidigare. Gick raka vägen till fågelaffären. Klev in och frågade, vad papegojan kostade.

— Hundratie och femti med bur, sa flickan.

— Hundratie och femti! Det var dyrt det!

— Det är en mycket fin papegoja, svarade flickan. Ovanlig. Svåra att få tag i, dom där. Buren kostar fyrtifem och femti —

— Jaså. Ja, jag tittar in i morron, muttrade Molin.

— Hoppas den finns kvar då, sa flickan. Det är den enda vi har —

Molin tittade på klockan. Halv sex. Bara en halvtimme kvar. Det vore väl en förgiftad otur, om det kom en spekulant så sent! Hm. Bra försmädligt, att han inte hade tillräckligt med pengar på sig —

Den natten låg han länge vaken och funderade på papegojan. När han äntligen somnade, drömde han att en stor, tjock dam bar bort den mitt för näsan på honom.

Nästa morgon var han där så fort affären öppnades. Nej, där satt den! Vände bak och fram på huvudet och pillade sig slött på ryggen — Molin köpte en stor påse frö och tog noga reda på, hur fågeln skulle skötas. Det var hans sista kontanter, som strök med på kuppen —

Han ställde buren på en gammal taburet i skyltfönstret. Där satt papegojan och himlade med ögonen. Och det stod fullt av ungar och glodde utanför, men någon riktig lockfågel var det nog inte, för ingen av dem kom ju in och köpte något —

Det kom nästan aldrig några kunder numera. Affärerna gick allt sämre, och en vacker dag måste Molin göra konkurs. Butiken såldes, och så var det inte mer med den saken. Bara det, att Molin inte längre hade någonting att leva på. Han fick göra sig av med det sista han ägde. Och så var det inte mer än papegojan kvar —

Vad ska jag ta mig till? tänkte han. Fattighuset? Nej, aldrig! Då är det bättre att —. Nej, inte det heller! Man har inte rätt. Man måste leva ut sin tid. Och det är väl ingen idé att ge upp hoppet med detsamma. Det finns kanske en utväg —

Molin grubblade och grubblade. Plötsligt kom han att tänka på något, som han sett en gång för många år sen. Hans ansikte förklarades. Han smålog stilla. Slut på oron! Ingen ångest mer —

Hela dagarna satt han i sitt rum och pratade med papegojan. Han lärde den en liten konst, och det gick inte fort. Han måste nästan svälta under tiden. Men vad betydde det? Bara papegojan fick mat! Och var riktigt snäll och läraktig —

På en månad var det klart. En lätt och behändig bur hade han också hunnit mixtra ihop av några cigarrlådor och gamla ståltrådar. Molin gick till en boktryckare, han kände. En snäll gubbe, som handlade med alla möjliga små skrifter och som gav honom kredit.

Sedan var han färdig för att börja om på nytt. Han var inte rädd för det, han ännu hade kvar av livet. Han gick ut i det med en liten låda full av lyckobrev på magen.

Nyfikna samlades omkring honom. När någon ville köpa, hoppade papegojan ut ur sin cigarrlådsbur och plockade upp ett lyckobrev ur lådan —

Så värst lysande blev ju inte den där affären. Men Molin kunde dra sig fram på den.

Och så fick han alltså rätt till sist, den fina herrn i päls. Det var en *lockfågel*, som han behövde!

Gustaf Carlsson:

**EN DAG I OKTOBER**

Dagens andedräkt står sval över vidderna. Luften är skimrande ljus. Vinden fläktar sakta från norr. Dungarnas lövmassor brinner färgrika och klara. Det är höst i naturen. En dag i oktober — —

Den tidiga morgonen har varit klädd i en frasande vit frostskrud. Glimmande silverkristaller har smyckat strån och blad. Så har solen spänt sin ljusbåge över jorden. Markens vithet har förbytts i blänkande fuktighet och ännu glittrar klara droppar inne i buskarnas gömslen.

Höst, höst, sjunger vinden kring människornas boningar. Höstligt vass biter kylan i otillräckligt klädda kroppar. Sommarens rabattblommor står frostbrända och döda. Falnade och släckta är deras färger och glans. Och kring gårdarna ligger fälten avbetade och kala. Julidagens dofter och äring är borta. I visthusbodarna har säden lagrats i bingar och grödan har det trångt i ladorna. Nu rispar plogarna mörka fåror i mullen. I tilltornas vältor skall höstregn och tjäle omsider göra sitt verk.

Förgändelse är höstens bud till allt levande. Sommarens bevingade gäster har av kylan skrämts på flykten. Till sydligare nejder gick deras färd. Tystnade är ropen och parningsserenaderna. Och i skogen dalar löven sakta från träden. På stigarna ligger barren strödda i vimlande virrvarr. Den blek-

nade ormbunken har brett sin gula dödmanshy över dädernas ansikte.

Inne i skogens lä biter inte vinden så ilsket och vasst som ute på slätten. Långsamt styr jag mina steg längs en smal stig. Alltid möter blicken nya bilder, sinnet fångar nya intryck. Vid en första anblick ter sig kanske den höstliga skogen dunkel och mörk och död. På granarna hänger lavorna skäggiga och grå. Bergens kala klippväggar andas kyla och fukt. Borta är sommarens glada fågeldrillar. De kvarvarande stamgästernas flykt är ej lekfull som förr. Men uppe i furornas valv gnolar oktoberdagen sin visa. Nötskrikans skråniga hoj fyller luften, när hon tungt dyker in mellan grenarna. Som en trätgirig kärring hör jag henne gorma än här, än där. Och borta i en gran ger en ekorre upp ett smackande läte. Mina steg har skrämt honom. Med en kotte i munnen slinker han smidigt högre upp i granen för att fortsätta sin avbrutna måltid. Skarpa gnagartänder plockar bort kottfjällen. Glänsande frövingar singlar mot marken medan pigga små ögon vaksamt följer mina rörelser. "Kurren" uppe i granen är grann!

Med blickar fångande skogens djurliv ser jag mig allt mer uppmärksamt omkring. Försiktigt och tyst går jag vidare. Hungrande efter nya bilder för ögats näthinna. Borta bland avlövat blåbärsris och granars släpande grenar sträcker ena

tjäder sin gräspräcckliga hals över markvegetationen. Huvudet vrider sig spejande. En kvist knäcks under mina fötter. Den tunga fågeln trycker sig ner. Benen tar sats. Vingarna piskar bullrande i luften. Det dånar och flämtar. Flera fåglar lyfter och seglar bort. Två, tre, fyra — — En hel sommarkull, som lyckats klara sig för räv och andra rovdjur. Nu gungar blott en ormbunksstängel svagt på platsen där den senast bortflugna tjädern suttit.

I en glänta möter jag mesarnas drev — en underlig företeelse på sitt vis. Från träd till träd svingar de sig likt bollar. Sällskapligt pipa de och sissa. Som en kör av röster är deras glada rop. Ivrigt pickar de små näbbarna i barkens gömmor, sökande efter föda. En halv vuxen gran med rikligt kottförråd uppe i toppen blir plötsligt tummelplatsen för mesarna. I de torra, utspärrade kottarna gör de sig kalas på frön och larver. Fåglarna vippar och gungar. Mångstämmiga och gälla är ropen.

Plötsligt blir allt tyst. Som genom ett trollslag sopas de små kropparna bort. Försvinna. En skugga skär blixtnabbt över mitt huvud. Så virvlar sparvhöken runt kring grantoppen. En försenad mes faller som en dunboll mellan grenarna, den höjer sig igen, vindar fram och åter i rasande fart. Men höken är efter. I susande rytm klyver vingarna luften. På ett ögonblick har idyllen blivit en kamp på liv och död. Hjärtslitande skär mesens dödsförskrämda skri några gånger genom stillheten. Rovdjurets vassa näbb och klor är nära. Då blir några täta grankvistar räddningen. Sparvhöken sackar efter i sitt sugande kretslopp. Som en vålnad flyter han ljudlöst bort mellan stammarna.

Skådespelet har varit fascinerande. Det manar mig också till eftertanke och meditation medan jag sakta vandrar vidare. Den lilla mesens ängsliga skri i sin vilda flykt undan döden ringer länge inom mig. En kamp är också tillvaron för allt skapat. För mig och alla levande skall livet en gång mynna ut i höst och död.

På nytt fångas mina blickar av naturens höstliga bud. Här och där lyser lingontuvor frosthärjat bleka. I ett snår brinner nyponens röda lågor. Borta i skogsmossen under krymta, knotiga furor står starrgräset leende och ljusst som smilgropskindade flickskratt. Och i utkanten av mossen, där vitmossa och pors möter odon och ljunng, där har älgen gått. Klövarnas spår är långa och smala. På åtskilliga ställen är marken uppsparkad och ungrädens stammar har fått smaka tjurens hårda skovelhorn i nätternas brunstiga yra. Nu nalkas emellertid jakttidens rolösa dagar för markernas ståtlige konung.

Så glesnar omsider träden och min väg bär över ljunngmon och åsarna mot bygden. På ljunngkvistarna sitter blommornas frökapslar ännu kvar likt tindrande ögon. Över hållarnas skrovliga golv har mossan vecklat ut sina mångskiftande rosetter och i enbuskarnas risiga kvastar skymtar bären som mörkblå pärlstänk.

Från skogshöjden är utsikten vid och fri. Nedanför mina fötter ligger hus och gårdar med västersolens brand i fönsterrutorna. Kring gårdarna prunkar träden röda och gula likt blommande buketter. På gården och i ängsdungar står asp och rönn i blod. I den milsvitt famnande skogen lyser björkarnas buketter som guldinfattning i barrträdens mörka bälte, då solens väldiga strålkastare spelar däröver. Underbar är anblicken. Färgerna! Ljust!

Men runt omkring mig sjunger åter vinden sakta. Höst, höst, är sången som tonar. Luften är hög och sval. Himmelens kupa är skir som opal. Några dagar blott, så är färgernas prål borta. Endast minnet finns kvar! Hågkomsterna från vandringen i skogen, djurens liv i naturen, glädjen och praktiken.

En dag i oktober — —

## Fattigmansglädje

*Fast jag böjs av nöd och strid  
och jag arm är vorden  
vill jag leva än en tid,  
leva här på jorden.*

*Tycks jag bara till besvär  
för dem som vill mig stena  
vill jag vara den jag är.  
Kan nån det förmäna?*

*Räv och katt och andra djur  
är sig själva bara.*

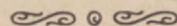
*Jag vill följa min natur  
och ursprunglig vara*

*Häckla på mig om ni vill,  
det kan ingen hindra.*

*Jag är glad att jag finns till  
när himlens stjärnor tindra.*

*Jag är glad åt blomst och snår,  
glad åt bergets skreva,  
glad så länge som jag får  
här på jorden leva!*

HELMER GRUNDSTRÖM.



**Plywood & Masonite ★ Wallboard  
Lamellträ, allå slag ★ Dörrar och luckor**

**Tila**, den vackra masonitelack-  
plattan för butiks- och  
badrumsinredningar m. m.

**FEUK & WILSON A/B**

Karlavägen 10, STOCKHOLM  
Tel.: 10 81 82, 20 53 28, 10 67 66

Fritz Stenlund:



## Grävlingen flyttar

Grävlingen var en gammal stabil ungarl och en enstöring, som inte gärna släppte någon in på livet på sig. Hela skogen visste, att han var litet smått förmögen, och att han hade en villa, som helt enkelt var ett underverk av komfort. Lilla fröken Skogsmus kunde berätta om detta, ty av rent misstag hade hon kommit in i hans bostad en natt, då han inte var inne för tillfället. Där var så rent och så fint och så varmt och så gott, så hon förvånade sig då sannerligen inte över, att han mest höll sig hemma.

— En annan, som får nöja sig med att bo under en gammal murken trädrot, där det både drar kallt och droppar genom taket, känner sig lite avundsjuk på den där goddagspilten, sade hon.

Skatan hörde henne tala om grävlingens fina villa, och den pladdrade om saken var den kom, så nu visste hela skogen, hur grävlingen hade det i sin privatbostad.

Visst bodde grävlingen fint. Han hade tre rum till sitt förfogande, och från varje rum fanns det minst två utgångar. Han bodde i söderslutningen av åsen, och som tak hade han ett jätte stort flyttblock, som sannerligen inte släppte igenom någon väta, och varje rum var tapetserat med den silkeslenaste mossan.

Men trots det, att han bodde så fint, så var han ändå inte belåten. När blir man egentligen det, hur bra man än har det? Han hade fått värk på gamla dar, och han påstod, att det drog. Men gamla ungarlar är också så kinkiga av sig.

Det fanns de, som bodde sämre, och bland dem märktes räven. Han hade bott i en grusgrop, men där hade han inte fått vara med fred, för dit kom folk ganska ofta och hämtade grus. Bland dem kände han igen Johansson på Norrgården, en obehaglig karl, som satt en hagelsvärm i pälsen på räven, bara

för att denna var framme vid Johanssons hönsgård en kväll och hämtade en höna. Var det någonting att bli arg för, när Johansson ändå hade minst ett femtiotal höns kvar!

Räven måste flytta, för han ville inte träffa Johansson en gång till. Och när han fick höra, att grävlingen tänkte se sig om efter en ny bostad, fick han genast klart för sig hur han skulle bära sig åt.

Och så här gick det till:

När det skymde på, gjorde räven *händelsevis* en lov bort mot grävlingens villa. Händelsevis gick han också korsvägen, där grävlingen brukade ta sin kvällspromenad.

Där kom grävlingen grymtande, småpratande för sig själv och pustande. Han började bli fet och hade svårt för att röra på sig. Nåja, den fetman behövde nog grävlingen, ty det var höst nu och snart skulle han lägga sig och sova över vintern och tära på hullet tills vårsolen kom och väckte honom med sin ljuvliga värme.

— Goddag herr Grävling, sade räven och hälsade artigt. Hur står det till med värken i denna avskyvärt fuktiga höstluft?

— Är han läkare, eftersom han lägger sej i saker och ting, som inte angår honom? fråste grävlingen och tänkte gå vidare.

— Förlåt, sade räven, det var ju inte min mening att vara närstående. Men jag har hört i skogen, att Ni har svårt med värken, och det vill jag säga, att inte kan Ni bo kvar i det draghål till bostad Ni har. Nog är den väl inredd, men drag är drag i alla fall. Förlåt jag säger det, men nog borde Ni väl ha en varmare bostad.

— Sää, sade grävlingen. Vad skulle nu han kunna göra åt den saken?

— Jag har en bostad på förslag, sade räven. Jag tar ingenting



för att visa den. Mej passar den inte, för annars hade jag tagit den själv, men vi kan ju byta.

Nu blev grävlingen intresserad. Hur de resonerade fram och tillbaka blev det så, att grävlingen avbröt sin promenad och följde med räven. Det bar iväg genom skogen och ut på fältet. Där stod Norrgårdens ängslada, och det var där räven hittat den fina våningen.

Det fanns en ingång i stenfoten.

— Är det inte präktigt, sade räven, när de kommit in i ladan.

Hela ladan var från golv till tak fylld med det härligaste, klöverdoftande hö. Grävlingen, som tyckte om att det luktade gott omkring honom, snusade och nosade och myste av belåtenhet.

Det fanns en håla nere vid golvet. Räven visade, hur lätt det var att utvidga den och bygga till rum efter rum, så många man ville ha. Torrt och varmt skulle det bli och inte behöfve grävlingen tänka på tapeter, ty hela ladan innehöll ju ingenting annat än just sådant, som grävlingen med fördel annars använde till att kläda sin bostad invändigt med.

Grävlingen slog till på stående fot, och han började genast utvidga bostaden. Hela natten gick under träget arbete, och när den bleka morgongryningen kom, hade grävlingen gjort i ordning en våning på sex rum och kök med tolv utgångar. Nöjd och belåten gick han in i sängkammaren och lade sig och somnade bums.

Hur länge han sovit, visste han inte, men han vaknade vid, att det var ett förfärligt oväsen utanför. Hästar gnäggade, skrin-dor knakade och knarrade och människor pratade och skrat-tade. Vad var det nu fråga om? Att man inte kunde få sova ifred mitt på ljusan dagen!

I lugn förvissning om, att han låg säker, vände han sig om på andra sidan och tog en tupplur till. Men i sömnen tyckte han, att det började dra kallt och att det blev allt ljusare omkring honom. Båda dessa ting var saker, som han innerligt avskydde. Plötsligt stack en högaffel ned genom sängkammartaket, och hela taket lyfte och försvann.

— Titta, en grävling! skrek någon.

Och Johansson skrek:

— Ta honom! Det är han, som stjal äggen för mej om nätterna.

Hur grävlingen klarade sig ut, kunde han knappast redogöra för själv efteråt, men ut kom han i alla fall. Han slank undan och gömde sig i ett slånbarssnår, och där låg han kvar tills skymningen kom.

Han var arg, och nu skulle sannerligen räven få veta, vem han hade att göra med.

Han gick direkt till sin gamla bostad, men på långt håll kände han, att det stank räv. Rävluft är det vidrigaste en gammal fin grävling vet.

Han knep ihop näsborrarna och försökte behärska sig. Hur otrevligt det än luktade — tala med räven skulle han.

Och där satt räven utanför villan. Räven gäspade likgiltigt och låtsades inte se grävlingen.

— Ärkebov, sade grävlingen.

— Förlåt, sade räven. Aldrig kunde jag väl tro, att en så belevad herre som Ni kunde använda så fula ord. Har Ni inte sovit gott i dag, eftersom Ni har så dåligt kvällshumör?

— Jag har blivit skamligt lurad, sade grävlingen.

— Inte av mej i alla fall, sade räven.

Grävlingen lugnade sig och talade om, att Johansson på Norr-



## Demoniskt

*Oändliga världar skåda*

*på människoödet ner.*

*Vem tyder den dunkla gåta,  
som på oss ser?*

*Vem tyder de eruptioner*

*av lidelse och skratt;*

*av änglar och demoner,*

*som i oss har delad makt?*

SEKEL NORDENSTRAND.

gården kommit med hästar och skrin-dor och tagit hela den fina bostaden med tapeter och allting.

— Ja, den där Johansson, sade räven, det är en otrevlig figur. Men det går ju an att flytta in hos mej för en tid, medan saken reder ut sig.

Räven visste mer än väl, att grävlingen inte tålde rävluft, annars hade han nog inte sagt så där.

Grävlingen reflekterade faktiskt en stund på saken. Men när han stack in nosen innanför dörren och kände rävstanken, drog han sig tillbaka.

— Lortpack, sade han och gick sin väg.

Och har inte grävlingen fått någon ny bostad, så söker han väl ännu.



VITA

## Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Helmer Grundström:

# KOLLEKÄRRSKRAPP



I en gammal bohusländsk sägen kan man läsa om en drottning som hette Kollekärskrapp. Hon bodde någonstans på Tjörn; om nätterna kunde man se henne rida uppför de otillgängliga klippbergen på en helvit häst. Hennes skönhet var så eftersträvansvärd att två bröder, som samtidigt var kungar, stred om henne och förgjorde varandra. De begravdes och deras små riken sjönk ner i glömskan. Kollekärskrapp blev från den stunden allt otillgängligare och nu hör det till sällsyntheterna att någon får se en skymt av henne.

En historisk forskare har försökt finna ett samband mellan Tjörns mytiska Kollekärskrapp och drottning Strinandoine i Ossians dikter. Det är möjligt att han har rätt. Vem kan fullt exakt kartlägga de tidigaste förbindelserna mellan sägnerna och sångerna? Många har förövrigt ryckt på axlarna åt undersökningen och med förnumstig min förklarat att Kollekärskrapp aldrig existerat.

Så förnumstig kommer jag aldrig att kunna bli. Den svit av nätter jag suttit på min veranda, varifrån jag kunnat se över till Tjörn, har jag blivit allt fastare i min tro på Kollekärskrapp. Detta fantastiska månsken som kastas över fjorden och sveper in det karga ölandskapet i ett magiskt silverskimmer har gjort mig mer och mer övertygad. Varje natt har jag frestats hugga en jolle och ro över till Tjörn. Jag har varit övertygad om att i så fall få se en skymt av den sägenomsprungna drottningen. Dessa månsilvrade nätter har hon med största sannolikhet varit ute. Ja, är det inte glansen från hennes dräkt som återkastats över vattnet?

Befolkningen här på Orust tror inte på Kollekärskrapp. Här kan de inte tänka sig att det bott någon drottning på Tjörn.

Det finns en klyfta mellan dessa öar som är djupare än fjorden. Den har sin upprinnelse någonstans i historiens dunkel och dess ursprung kommer aldrig att bli klarlagt. Det är tillräckligt att konstatera att den finns. Och det är nödvändigt för att man skall förstå varför orustborna inte tror på Kollekärskrapp.

Orustborna tror inte heller på guldvaggan som fanns på det skepp som 1720 strandade vid Herrön i Klövedal på Tjörn. Nu var det för all del ingen stor vagg. Det var en toalettartikel, en gåva från en tysk furstinna till Ulrika Eleonora. Det fanns också mycket annat på skeppet; små finurligheter som tillhörde Fredrik I. Tjörns befolkning blev naturligtvis förtjusta över den välkomna strandningen. De klubbade besättningen och delade fynden. En bonde i Stordal kom i besittning av vaggan. Prästen på ön hette Kock och hans son var med om plundringen. För att vara säkra på prästens tystnad stack de åt honom en grann silverkäpp. Den spatserade han med vid ett besök i Göteborg och Stockholm. Nu hände det sig inte bättre än att han i huvudstaden stötte hop med själva kungen. Fredrik I kände igen käppen och till bevis pillrade han fram en dukatulle som legat gömd i dess inre.

Det berättas att Kock i det ögonblicket kände sig mycket illa till mods. För att rädda sitt eget skinn tvangs han att berätta hur denna kungliga käpp hamnat i hans händer. Då kungen fick höra att guldvaggan fortfarande fanns i Stordal skickade han dit några soldater för att hämta den. Men bonden hörde antagligen till dem som hör längre än andra. Då soldaterna anlände var guldvaggan redan nergrävd på ett säkert gömställe. Där fick den ligga tills bonden en dag blev sjuk och fick

## Understödstagare — medborgare

"Under den gamla goda tiden" — ett uttryck som spökar då och då i olika sammanhang — var klyftan mellan fattiga och rika oändligt mycket större än nu. Om man börjar med rent materiella jämförelser så kunde man förr t. ex. av klädedräkten mycket lätt se vad som var s. k. "bättre och sämre folk".

Överklassen, medelklassen och underklassen — för att nu göra en grovt schematisk uppdelning av befolkningen — var skarpt avgränsade från varandra genom klädsel, umgänge, vanor och traditioner. Det berättas i en skildring från arbetarrörelsens genombrottsår, att det väckte mycket starkt uppseende när vanliga arbetare i stick och stäv mot gängse bruk och vanor började uppträda i överrock! En viss ställning i samhället berättigade till en högre livsföring, som inte kunde få kopieras av någon utanför den egna kretsen, och det var inte lätt att ta några längre hopp mellan pinnarna på "den gamla goda tidens" förnämliga samhällssteg.

Att skolor utbildning och högre kulturella värden i stor utsträckning var förbehållna vissa människor hörde givetvis till. Och så är det nog även nu även om den mesta tagtråden kring kunskapens trädgårdar

för sig att han skulle dö. Då skickade han efter prästen, talade om var guldvaggan låg och bad prästen återställa den efter hans död. Det lovade prästen. På natten kvicknade bonden till och ångrade sin svaghet. Han släpade sig bort till gömstället, grävde upp vaggan, hasade iväg till ett ännu otillgängligare gömställe och grävde åter ner den. Efter denna prestation tog han sig hem, men då var hans kraft så förbrukad att han dog innan prästen hann träffa honom på nytt.

Därigenom lyckades prästen aldrig hitta rätt på guldvaggan. Sedan dess har ingen annan lyckats finna den. Hoppet att stöta på den lever dock fortfarande kvar. Det sägs att om man en ljus sommarkväll går tyst över Stordals utmarker skall man här och där upptäcka ensamma personer, som beväpnade med grepar trevar omkring i terrängen, undersökande klyftorna, lodande kärren och grävande i näckrospölarna. Det är skattsökare som är ute på jakt efter Ulrika Eleonoras guldvagga.

Nu är jag ganska säker på att ingen i Stordal kommer att hitta denna åtråvärda guldvagga. Instinkten säger mig att Kollekärrskrapp för länge sedan lagt sig till med den och att hon låtit omarbete den till en gyllene krona. På något annat sätt kan jag knappast förklara det obeskrivbara månglitter som under dessa nätter kastas över fjorden. Glansen påminner visserligen om silver, men det är möjligt att den endast är en återspegling av någonting ännu underbarare.

Men varför håller Kollekärrskrapp endast till på Tjörn? Varför rider hon inte på månbyggen över till Orust?

Jag tror mig i viss mån kunna ge en förklaring. Kollekärrskrapp föredrar att regera på den ursprungligaste ön på denna kuststräcka. Och det är, enligt Märten Sjöbeck, Tjörn. Det måste vara sant, ty Sjöbeck har skrivit det på uppdrag av kungliga svenska järnvägsstyrelsen. Bohusläns förste hävdateknare, Johan Ödman, påstår att namnet Orust härleder sig av buller,

klippts bort under folkrörelsernas frammarsch. Antalet siffror efter namnet i taxeringskalendern, eller tjockleken på pappas plånbok, är nog fortfarande utslagsgivande faktorer, särskilt ifråga om högre skolor och utbildning.

Att de verkligt fattiga d. v. s. understödstagare och sådana som voro i behov av hjälp från det allmänna sutto trängt till behöver väl knappast särskilt påpekas. Den som någon gång besökt Skansen i Stockholm har säkert lagt märke till en gammal rostig, hemsmidd sparbössa, som haft sin plats utanför en kyrka. Sparbössan har varit avsedd för kyrkobesökarna, och ovanför den står en inskrift med uppmaning att tänka på socknens fattiga och sjuka med en liten skärv. Man ville utnyttja den inverkan som predikan skulle ha, så att man medan ögonen ännu voro fuktiga och hjärtat varmt efter förkunnelsen även skulle komma ihåg de fattiga. När man står där och ser på den grova, rostiga och fula fattigbössan, kan man lätt tänka sig, hur rostig och ful också den tidens socialvård måste ha varit.

Tidens spindelvävar ha emellertid dragit sin försonande slöja över fattigvårdens historia, gulnande proto-  
(Forts. å sid. 26.)

gny, oro och krig. Han påstår att det fanns så många näskungar på Orust som förde ett sådant liv när de bekämpade varandra att det var omöjligt för fridsamma människor att vistas i närheten; antagligen skrämde dessa bullrande kungar bort den vackra Kollekärrskrapp. Till yttermera visso säger Sjöbeck att bergen på Tjörn har den egenskapen att de förmedlar ljud. Om man sålunda skriker i Bleket hörs det ända till Klövedal. Visa av denna företeelse talar därför Tjörns befolkning ytterst lågmält. Orustborna säger att detta lågmälda tal inte är något annat än obegripligt mummel men härvidlag är de givetvis jäviga.

Numera förefaller det att vara lugnt även på Orust. Här i fiskeläget talar invånarna halvhögt, kort och kärvt, men det beror på att det nästan alltid blåser. I övrigt är det fridsamt som i ett övergivet kloster. Till och med de oräkneliga vilda kattorna undviker att jama.

Där jag bor ytterst på udden på sörkanten dröjer det inte länge förrän det blir tyst i huset. Naturligtvis borde även jag lägga mig. Men jag fascineras av denna månbelysta fjord. Det är min tro (fast den kan nu inte bevisas) att Kollekärrskrapp hyser en hemlig längtan hit till Orust. Allrahelst nu då det är lika lugnt här som på Tjörn. Det är möjligt att hon älskat någon av dessa näskungar som ligger begravda här på Orust. Hon förtärs kanske av en oöverbinnerlig längtan till honom. Och då är det inte omöjligt att jag en förklarad natt får se henne sporra sin vita häst över den tysta fjorden.

Hur långt tillbaka i tiden Kollekärrskrapp levde är mig inte bekant; inga urkunder har kunnat upplysa därom. Så mycket vet jag att hon är släkt med det fascinerande månskimret som helt förtrollat mig. Och kommer hon ridande en natt är jag säker på att hon skall avslöja hemligheten om Ulrika Eleonoras guldvagga i Stordal...

Sture Wahlström:



# DAGENS HJÄLTE.

En kväll ställde kaptenen upp hela kompaniet, vilket bestod av idel eftermönstrade, och frågade:

— Finns här några som utövar idrott av något slag?

Kompaniet molteg.

— Alltid finns det väl någon, fortfor kaptenen.

Kompaniet började mumla en smula. Kaptenen återtog:

— Någon har väl till exempel deltagit i en skidtävling, en annan har kanske varit orienterare, en tredje sprungit femtonhundra meter och så vidare. Det är så att vi skulle ha en kortare orienteringslöpning i morgon och jag vill gärna se att så många som möjligt deltar. Elfte kompaniet har utmanat oss, och fast det är känt som ett av regementets bästa ifråga om både löpning och fotboll, så får vi inte vara rädda för det. Här finns säkert en hel del pojkar, som kan röra på benen, om de bara vill. Alla intresserade kan anmäla sig hos löjtnant Berg inne på expeditionen.

Mumlet inom kompaniet steg och det dröjde inte länge frrrän det stod en inte oäven kö utanför kompaniexpeditionen.

— Det gäller att få ihop så många tvåmannapatruller som möjligt, förklarade löjtnanten. Kompasser och kartor hämtas hos sergeant Högman. Orienteringen blir inte blott en tävlan mellan elfte och femte kompaniet, utan det blir också en tävlan mellan de olika plutonerna. Varje pluton bör därför försöka att få ihop så många patruller som möjligt. Starten sker klockan tretton noll-noll i morgon vid Östertorps vägskal två kilometer härifrån. Klädseln ska vara tredjemundering samt hjälm,

gevär och ryggsäck. Vid en av kontrollerna blir det skjutning med kammarammunition.

Löjtnanten gjorde ett uppehåll, såg ut över kön och ropade:

— Är 215 Högbeck här?

— Nej, löjtnant, ropade någon.

— Laga då så att han genast kommer hit. Han ska vara med i en patrull från min pluton.

Någon gick och hämtade Högbeck. Löjtnanten beordrade honom fram till bordet och sade:

— 215 springer ju bra?

— Inget vidare, löjtnant.

— Och skjuter utmärkt.

— Ahja — hm . . .

— Och stark är 215 också.

Per-Erik Högbeck, i det civila verkmästare vid en mekanisk verkstad, såg fundersam ut några ögonblick. Så sade han:

— Jag har ont i halsen, löjtnant.

— Ont i halsen? Vad är det för slags ont?

— Det svider. Jag kan inte röka och knappt äta.

— Rök då inget mera i dag, men försök äta så mycket som möjligt i alla fall. 215 får bli med i patrull numro ett. Det blir andra plutons elitpatrull.

Skratt från de närstående.

— Men jag är ju lite gammal, löjtnant, försökte Högbeck. Jag är snart trettiofyra år och . . .

— 215 ska springa tillsammans med 229 Pettersson, sade löjtnanten. Saken är klar. Nästa man fram här!

Per-Erik Högbeck lämnade expeditionen med många uttallade svordomar på läpparna. När han en stund senare satt uppe på "markan" och drack en kopp kaffe tillsammans med 216 Månsson, en välfödd och trygg skånsk lantbrukarson, sade han med hes stämma:

— Det här kommer att ta död på mig. Senast i morse var jag uppe på sjukstugan och blev penslad i halsen. Och en sån stackare ska ut och springa i skogen med full packning! Det är inte klokt. Det är rena barbariet.

— Ähja, så farligt är det kanske inte, skorrade Månsson. Ingen har klarat marschern och skjutningarna bättre än du på vår pluton, så du bör faktiskt ha goda förutsättningar att placera dig fint i tävlingen.

— Men jag kan aldrig hålla jämna steg med 229:an, klagade Högbeck.

— Det kommer att gå bra, ska du se, konstaterade Månsson kallblodigt.

— — —

Vid starten följande dag vände Högbeck sig till 229 Pettersson och sade:

— Jag är säker på att detta blir min död.

— Vad är det du pratar, gosse! Orkar du inte, så är det ju bara att gå ur.

— Ja, det kommer jag nog att göra rätt snart. Vilken värme, förresten! Det är ju minst trettio grader. Om man åtminstone fått ha blåkläderna på sig . . .

— Patrullen gör sig klar, hördes löjtnantens röst. Så där ja. Klara — färdiga — gå!

Och så bar det åstad genom skogen. Första kontrollen var mycket lätt att hitta och även den andra. När de voro på väg mot den tredje, vände sig Pettersson till Högbeck, flinade och sade:

— Du tycks klara dig bra, kompis. Vet du att vi hade bästa tiden vad andra kontrollen?

— Vad i helsike säger du? Är du alldeles galen? **BÄSTA TIDEN!?**

— Jojomensan.

— Hur vet du det?

— Kontrollanten nämnde det i förbifarten.

— Kors i fridens namn, då är det bäst vi luffar på då. Jag börjar faktiskt känna mig riktigt i form nu — fast det var då alldeles värst vad jag svettas.

— Det är sånt som är bra, skrattade Pettersson. Du ska se att du är pigg som en mört när vi kommer i mål.

Högbeck erinrade sig emellertid sin onda hals och sade:

— Ähnej, gosse, det här kommer att stå mig dyrt. Sanna mina ord, i morgon ligger jag på sjukstugan och vet inte ens vad jag heter. Men det är väl bäst att vi raskar på i alla fall. Ska du eller jag skjuta vid tredje kontrollen?

— Du, naturligtvis. Du sköt ju bland de bästa på propaganda-skjutningarna för tre veckor sedan.

Tyvärr visade sig tredje kontrollen vara synnerligen svår att finna rätt på. Visserligen hördes det skott då och då från skjutstället, men terrängen var mycket kuperad, varför det var ytterst vanskligt att skilja de riktiga skotten från de många ekon som rullade i sänkor och dalgångar.

Till sist voro de dock framme. En sergeant kom rusande emot dem och frågade:

— Vem av er ska skjuta?

— Jag, svarade Högbeck och höll fram bössan i högsta hugg.

— Här är ammitionen — tjugu skott, sade sergeanten. Skjutplatsen är bakom stora stenen där. Det gäller att med

minsta möjliga antal skott pricka ner åtta miniatyrfigurer. Avståndet är tio meter.

Högbeck kastade sig ned bakom stenen och laddade med sex skott.

— Nu ska vi se hur det går, grymtade han belåtet och lade an.

Pettersson stod med andan i halsen och såg på. Inom en knapp minut voro alla åtta figurerna nedkämpade.

— Hur många skott? frågade sergeanten.

— Åtta, svarade Högbeck.

— Utmärkt. Det är bara en tidigare som skjutit lika bra. Men ge er i väg nu. Spring som om ni hade en präriebrand i hämlarna! Ni har god tid och får god poäng på skjutningen.

Högbeck och Pettersson satte av så att mossan rök om dem.

Efter några hundra meter började Pettersson klaga över håll.

— Håll! skrek Högbeck. Är du alldeles skvatt galen, karl! Inte får du ha håll just nu. Spring framåtböjd och försök dra lite kortare andetag, så går det nog över.

— Ska försöka, väste Pettersson.

Värmen tilltog och svetten flödade om de två. Då och då sågo de andra patruller treva sig fram i olika riktningar, men de brydde sig inte om dem. Högbeck hade stoppat kompassen i fickan och ägnade sig uteslutande åt kartan.

— Här har vi en stig, pustade han. Om vi följer den, kan vi spara in en hel massa tid. Den går visserligen i en halvcirkel, men vi vinner säkert på att följa den.

När det, enligt Högbecks beräkningar, inte var mer än cirka tvåhundra meter kvar till målet, stannade plötsligt Pettersson och förklarade:

— Nu går det inte längre. Det hugger som knivar i bröstet. Jag måste ge upp.

Högbeck såg på honom med mordiska ögon och skrek:

— Hur mycket väger du?

— Bara sextio kilo — men med packningen blir det ju litet mera.

Högbeck såg tveksam ut. Här gällde det orka eller inte orka.

— Får jag känna, röt han. Lägg dig över min vänstra axel och håll fast bössjäkeln. Tvåhundra meter är ju inte så förtryvlat långt.

Pettersson lydde och Högbeck knegade i väg på sviktande knän. Det pep och visslade i hans hals, svetten rann i strömmar och alla muskler kändes som om de när som helst skulle sönderfalla i enskilda atomer.

Han fick stanna och jämkä till sin börda åtskilliga gånger, men i mål kom han i alla fall och hälsades med öronbedövande jubel av kamraterna.

Löjtnanten kom fram till honom, log och sade:

— Gratulerar till segern, 215!

— Ti-till se-segern! . . .

— Ja, ni vann. Jag har rapporter från sista kontrollen om att ingen av de återstående patrullerna kan hota er. Ni slog elfte kompaniets bästa patrull knappt men klart. Tack för en verkligt storstilad kamp, 215!

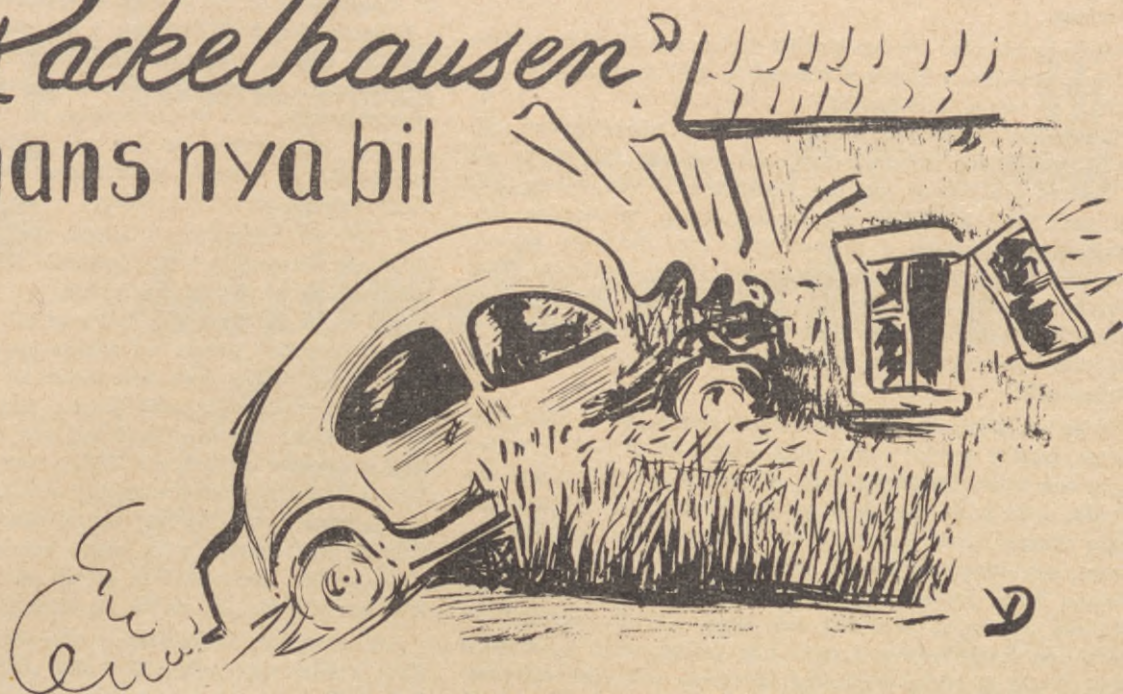
— Tack — löjtnant — men — ja-jag kä-känner mig så vimmelkantig. Det är pre-precis som om jag förvandlats till ett hekto köttfärs.

Löjtnanten skrattade gott och sade:

— Jojo, det kan jag nästan tänka mig. Men — hm — hur är det med halsen då? Det var väl svårast med den?

— Ha-halsen . . . Joo, den var nog svår, det var den, men det var betydligt värre det där jag hade över axeln — jag menar 229 Pettersson. Det var mig en jäkel att bli tung på slutet.

# von Rackelhausen och hans nya bil



## Bygdehistoria av Nils G. Torver

Baron Magnus von Rackelhausen hade köpt sig en ny bil igen — detta hände naturligtvis före bränsleransoneringens och gummibristens tid — och den skulle han prova. Men — trots ett intensivt intresse för bilar, trots K. A. K.-märket i mössan och trots allt han talade om sig själv såsom en särdeles förståsigpåare, var han ingen duglig rattman, vilket bl. a. hans egen chaufför åtskilliga gånger på ett fint sätt försökt få honom att fatta och förstå. Alltid förgäves.

Nu hade han som sagt skaffat sig ett nytt fartvidunder. Efter-som vägarna genom Västerberga socken voro goda, utvalde han genomfartsleden där för att sätta sin nya bils förmåga på prov. Detta prov hade bland annat till följd, att Johannes i Pilabo, som händelsevis stod i sitt grindhål och undrade vad det var för avlägset dunder han hörde, attraherade von Rackelhausen genom sitt utseende, när baronen skulle förbi Pilabo, och han styrde bilen så oskickligt, att Johannes knuffades omkull. Bilen fortsatte av vägen och rände på ena hörnet av boningshuset så att detta rubbades från grundstenarna och gumman därinne satte en grötlick i vrångstrupen, hostade så att katten blev förskräckt och flög genom dörren och i sin tur skrämde tuppen, som gav sig till att gala som om han varit alldeles ensam i världen och inte sett ens fjädern av en höna på år och dag. Detta hade i sin ordning till följd att hönsen i hela byn satte till att skrocka, som om äggläggningen gått i baklås för dem, och av allt detta oväsen blev baron von Rackelhausen så irriterad, att han inte ens kom sig för att gå ur bilen efter

olyckan förrän gumman Johannes hunnit få bort gröten ur vrångstrupen och kommit ut på förstubron för att höra efter om det verkligen var domens dag som var inne, eller om det som vanligt bara var baron von Rackelhausen, som var ute på någon av sina mångomtalade färder.

När baronen fick se gumman Johannes och höra hennes man vaknade han till liv, reste sig från platsen bakom ratten och gick nådeligen neder uppå marken. Men när den bälde baronen väl fått foten i marken kände han, att han någon stund tidigare fått ratten i magen, varför han gav upp ett vrål, som kom de tidigare hörda oljuden att te sig som rena andeviskningar. Ty inom baron von Rackelhausen bodde smärtan av en ratt, som med hast bragts att slå ett kraftigt bas-trumslag mot det ömtåliga von Rackelhausenska kroppsbelätet.

Baron von Rackelhausen sjönk ihop som en tomsäck och det var ingen annan råd än att bära in honom i den med näppe och nöd på sina grundstenar kvarliggande stugan, och medelst vattenbegjutning och konjaksingivning söka återföra honom till medvetande. Han kom till sans, chauffören lyckades få upp bilen på vägen igen och med förenade krafter lyckades han och fru Johannes att få in såväl baronen som Johannes i dess rymliga baksäte, varefter färden ställdes till Björholma och sjukstugan, ity att de båda herrarna voro i stort behov av reparation.

von Rackelhausens chaufför kunde köra bil och det var sannerligen inte gott för passagerarna att få ögonfäste på gärd-

gärdsstörarna i vanliga fall, och för dem, som nu fyllde passage-rareplatserna i baksätet, var det alldeles omöjligt. Ty dels gick det undan som kanske aldrig förr, och dels voro passagerarna samt och synnerligen medtagna av de nyss genomgångna lidandena.

Johannes var rädd för den hiskliga farten, och baronen drömde sig som segrare i Monte Carlo-rallyt och mumlade för sig själv. Fortare, FORTARE!

Han höjde rösten när halva vägen var tillryggadlagd och chauffören fattade uppmaningen, men ilsknade till, vände sig till hälften om och sa, att om baronen ville åka fortare fick han vara snäll att skaffa sig en flygmaskin, ty mer än ett-hundratjugo kilometer i timman gick inte den nya kärran. Men den farten gjorde bilen, trots att vägen ingalunda löpte spikrak, sedan man kommit in i skogen. Chauffören ville inte garantera livslängden hos sin herre och härskare därest han inte fick bestämma farten efter vägens tillstånd och sitt eget gottfinnande.

Nu är att säga, att överläkaren vid sjukstugan i Björholma var en ganska argstint herre, som ingalunda krusade för fina namn och titlar. Då därtill kom, att han visserligen tyckte om att åka, men helst efter häst, så förstår man, att det inte var några vackra miner han hade att sätta upp mot von Rackelhausen och Johannes, när de inburos i sjukstugan. Den bälde baronen fann det alldeles orimligt, att doktorn först skulle behandla Johannes, som fått den äran att bli överkörd av baron von Rackelhausen i egen hög person, som naturligtvis också skulle få riklig ersättning för sveda och värk och som likaså naturligtvis skulle få landsfiskalens hjälp för att få denna summa så hög som möjligt — att en sådan man skulle behandlas före den adlige var ju rena skandalen.

Doktor Skvett gjorde sig inte någon synnerlig brådska. Han hade i första ögonblicket sett, att baronen fått en skrämselechock igen, och då behövdes bara en smula tid för att han skulle bli kry. Dessutom hade von Rackelhausen fått en smäll på solar plexus, men det tar sällan livet av en människa, och kunde den smällen få baronen att fara fram som folk efter vägarna, så gjorde det sannerligen endast nytta om han fick känna på hur det kändes en stund mera än som strängt taget var alldeles nödvändigt.

Johannes kryade fort på sig, blev hopsydd över ena ögat, fick blodet avtvättat och fick konstaterat, att ingenting fattades i det inre maskineriet, varefer Johannes orerade vitt och brett om hur vid olyckan tillgått. Att baronen först kört på honom och därefter klämt till stugan så att den flyttat sig ett stycke från grundstenarna, vilket allt baronen sannerligen skulle få betala. Att baxa tillbaka stugan, laga den och få gumman att lugna sig, få katten åter och få tuppen att bli som en människa igen skulle sannerligen komma att kosta både tid och pengar.

— Av bådadera har baron von Rackelhausen alldeles för mycket, så kläm efter honom bara, sade doktor Skvett, var-efter Johannes fick avträda och baronen släpptes in.

Baronen kläddes av och lades på operationsbordet och fick därefter förtälja om sitt lidande.

Doktor Skvett lyssnade, klämde på baronen, varvid denne lät förstå, att han ingalunda var okänslig, och lindade ett par revben, som blivit bräckta. Baronen skulle aldrig få åka fortare än sextio kilometer, ty då skulle "solar plexus skaka loss och baronen aldrig bli bra igen". Sade doktorn, log för sig själv och undrade hur man bar sig åt för att bli så dum som baron von Rackelhausen.

I sakta mak bar det därefter hemåt.

Baronen skulle återkomma till Pilabo följande dag för att komma överens med Johannes om värdet av skadorna, och i väntan därpå kröp Johannes i kvällningen ned bakom gumman i fällbänken och drog snarligen så stora timmerstockar, att de kunde räckt till för att resa en ganska stor herrgårdsbyggnad.

Följande dag kom baronen. I sitt sällskap hade han landsfiskalen, därför att han trodde det var bättre förekomma än förekommas. Baronen ville naturligtvis ha det hela till en olyckshändelse. Och det är möjligt att landsfiskalen också gått med på den teorien om det inte varit så att baronen velat pruta. Men då ilsknade landsfiskalen till, ty baronen var inte så synnerligen omtyckt i orten.

— Här är ingenting att köpslå om. Jag åtalar, och så får Johannes komma med sina anspråk inför rätten och den får tilldöma honom skäligen skadestånd.

Det var en åtskilligt skandaliserad och skamfilad von Rackelhausen som fick stånda till ansvar inför häradsrätten i tingshuset i Björholma. Han fick punga ut med ett större belopp än Johannes första gången begärt. Rätten fann sig också på goda grunder kunna misstänka, att baronen varit rörd av starka drycker vid olyckstillfället och därför tog den ifrån honom körkortet. Både advokten och baronen ville ha det till att baronen varit nykter vid olyckan, men eftersom landsfiskalen och doktorn voro bättre vänner än doktorn och von Rackelhausen gick det inte att få annat intyg än det landsfiskalen behövde för att få sin talan i hamn.

Att baron von Rackelhausen efter detta söker undgå att fara förbi Pilabo säger sig självt. Att Johannes i stället för att flytta tillbaka den gamla stugan på den gamla grunden byggde en ny och större ett stycke längre från landsvägen är ingenting att förundra sig över. Däremot var det en smula underligt att friherrinnan von Rackelhausen en dag, sedan Johannes börjat ordna för sitt nybygge, kom och sa åt honom att kosta på ordentlig inredning och, då Johannes påstod att han inte hade råd därtill, lade upp tusen riksdaler på bordet. Som tack.

— För att ni lagade så att min Magnus blev av med sitt körkort. Ni skall veta att jag alltid suttit hemma och varit livrädd då han varit ute efter vägarna. Nu slipper jag det.

När friherrinnan gått stod Johannes mitt på köksgolvet och bligade på gumman sin. Hon undrade i alla fall om det inte var dumt att hennes man gått så hårt åt baronen den här gången. Om han fått fortfara att köra bil och ta sina vägar förbi Pilabo skulle de kanske så småningom fått upp en riktigt prydlig herrgård. Ty detta var andra gången på tre år baronen fattat kärlek till deras stuga i Pilabo och sökt knuffa den av grunden alldeles. Första gången hade han i skrämsele gjort upp i godo och då hade det blivit en slant över att sätta in på banken när reparationen var färdig.

Nå, det skulle det kanske bli den här gången också. Trots nybygget.

— Men en kan väl inte bära sig åt som en utpressare och procentare eller annan hedning heller, svarade Johannes. Innerst inne undrade han dock om gumman hans ändå inte i alla fall haft rätt i sina funderingar.

### MISSPRYDANDE HÄRVÄXT

(även å armar och ben)

Vårtor, födelsemärken o. dyl., borttagas för alltid med Diatermi eller Elektrolytbehandling.

Röda, ådriga näsor o. kinder "skalas" med Kolsyresnö. Även s. k. Eldmärken borttagas.

GERDA FLACH, Kungsgat. 56 I, Stockholm.

Förfrågningar från landsorten endast pr tel. 21 15 45.

Emil Hagström:

# Stråkar i

# Skördeandén.



Medan ännu dimman ligger mjölkvit och böljande mjuk över niporna, den evigt mumlande forsen och de smala jordrem-sorna mellan älv och berg, kan man höra slättermaskinerna smattra i lägdorna. Doften av nyslagent hö ligger söt och tung över dalen.

Dagen glittrar och tonar ut spindelvävar och strån, som på en av Stig Åsbergs etsningar. Ur det böljande dimhavet sticker en och annan bergknalle upp sina taggiga konturer. Vass och urtidsskrovlig, som en gammal jättes ärrade skalle reser den sig ur töcknen, och tallarnas ringlande grenkronor hälsar den nya dagen med sitt dova sus. En aning ljusare kommer sedan asparnas metalliska, darrande rassel och björkarnas mjuka långsus. Varje skogens och hagens träd har sitt sätt att hälsa den nya dagen. Så klättrar solen upp över granåsarna i nordost och torparnas spår, från stugorna under berget till gårdarna ner på åkerremsan, vindlar i djupgrönt neråt de ringlande daggstigarna. De kommer en efter en, ibland två, då stigen knutits samman i någon beteshage, stampar tungt på förstubron, slänger sina mössor i vrån, dunsar ned vid köksbordet, medan bondens kyttande, barfota och mulliga flickor håller upp morgonkaffet. Det saknas inte ett skämtsamt ord, en nött ordlek vid kaffebordet. Det förekommer mest lätta vändningar i pratet så här dags på morgonen. De tunga och skräcksvarta spökhistorierna hör kvällen till. På middagsrasten talar man sakligt om grödan och arbetet. Om man inte helt enkelt bara vilar sina svettiga lemmar i skuggan bakom någon bodvägg. Men på morgonen skämtar man. Livet förefaller lättare och mer överkomligt i det spelande morgonljuset.

Många av de gamla kan berätta. Gammelstintan Fina har sett och hört mer än de flesta, då det gäller övernaturligt.

"Dom" har hon råkat både i lagård och stuga, ute i markerna och på kvällarnas risiga hemväg. Deras kor har lockat henne in på en bottenlös myr och alltid ouppnåeliga skällor har skramlat i svartbergen, då Fina varit ute på letarstigen. Kåkning och oljud har dragit förbi där man inte sett handen framför sig. Mark och skog och dalsänkor gömmer på många hemligheter. I tjärnen har någon osalig tagit bo, i myrhålet har en förtvivlad ungdom gömt sitt lönnfödda, i bäcken har en full torpare halkat på spången och drunknat på knappt en meters vatten. Hemligheter och skräck drar rolöst omkring vart man vänder sig. Det vet Fina berätta då hon är i de tagen om slätterkvällarna. —

Bonns bror, ungarl och med högt förstånd då det gäller bössa och fiskedon, skattar ingenting högre än att få ge sig av till fäbods. Han har också sett och hört. Han kan blåsa i vatten, och det hjälper mot "förråk" och fulslag. Det är av gammalt känt, att fulslag kommer från det underjordiska. Man får minsann inte slå ut tvättvatten eller göra sina små kvällsbehov var som helst utom knuten. Sådant hämmar sig. Så får man fulslag. Det finns mer mellan himmel och jord än en kan ta på med labbarna och mota bort med ett tanklöst skratt. De gamla nickar dystert, de unga låter varningens ord gå in genom ena örat och ut genom det andra. Villsamma och krokiga vindlar tankestigarna om kvällen, medan man byter snus eller suger på sina snarkande surpipor.

Ungdomen ser inget hemlighetsfullt i en doftande grann sommarnatt. De ser flickan lilla och pojken famnstark. De viskar i mörkret, som gömmer deras åtrå och längtan och gör dem djärva och tilltagsna. Det skymtar ett par skuggor bland buskarna, ett kvävt skratt, förtroligt mummel, en kvist bryts,



så blir det tyst. Det finns många stigar efter nipkanterna, under björkarnas hängen, och många ensliga vilställen kring bäck och fors. En lång och tungsam arbetsdag vid räfsa och lie kan inte hålla ungdomen i säng. Blodet hettar och brinner. Så måste åtrån ha sitt utlopp. Blodet dansar och tankarna far. Det händer att ungdängen kommer direkt till kaffebordet från nattens lustvaka. Det går bra så länge blodet är ungt och benen kvicka, att leva på det viset. Då man blivit äldre, håller man sig snällt på kammarn och är trött ändå, med kalk och krämpor. De gamla ruskar på huvudet. De minns så sällan, att de själva en gång varit unga. De mumlar olycksbådande och låter skvallerskramlan gå. Ung kärlek och barnlig tro! Nej, odygd och lättsinne är det, säger de gamla. Så har det varit och så ska det väl bli även i fortsättningen. Ungt och gammalt kan inte mötas, bara fjärmäs. Och de unga blir gamla. —

En dag tar man rejält med mat i kontarna, liar och räfsor på axlarna, smörbyttor och hämtare i händerna och beger sig till fäbodis. De används inte längre till sitt ursprungliga ändamål, fäbodarna nu för tiden. Ingen stinta sitter vid mesostgrytan, medan de blå rökslingorna drar som slöjor mellan granarna, ingen kåkar sin hälsning från den ena vällen till den andra. Det är övergivet och tyst och går mot förfall inom den söndriga gårdesgården. Men nu lever vällen upp för några korta dagar, då folket från bygden kommer för att slå myrhö. Det blir sopat och fejat i stugorna, törebrasan fladdrar på den gamla hällen, den trebenta kaffekokaren kommer åter till heders. Klingande yxhugg från skogsbrynet, gnisslande hinkar från kalkkällan, skratt från unga röster väcker den gamla vällen till liv. Den tycks vakna, gnugga sig i ögonen, undra vad som är på färde. De gammelgrå stugorna, vilkas stockar glänser som sidan i solskenet, tar vänligt och fårat emot både ung och gammal. De gamla minns sin tid, då de låg på vällen eller gjorde sina mesostbesök. Gemejsi, åttiofyra på sommarn, då det brann på Hullstaskogen! Det året då svartrödbrokiga kon gick ner sig i Långmyren! Men de unga känner ingenting om skogsbranden åttiofyra eller svartrödbrokiga kon. De känner sig bara glada att få lite omväxling. De skrattar och sjunger så det ekar mellan granarna, de har sina fyr och upptåg, pojkar och flickor vänslas och ser på varann, som var de nybekanta. Mer än en har bundit sina röda gullband, som det heter i visan, på fäbodvallen.

Risig, tät skog, där man förr i världen hade svårt att freda kreaturen mot bamsen, står fortfarande och ruvar här och var kring myrar och berg, om man också på sistone huggit ut en del. Det var på farfars tid, det. Då gällde det ha väder i lungorna och näverluren till hands. Se, björn tycker inte om ljud. Då man tutade, gav han sig iväg, klunsen. Det finns mångt att tala om på en fäbodvall, medan kvällsskogen mumlar så tungt och underligt och bäcken kvillar som en silverflöjt utanför grindhålet. Men under de heta, myggsurrande dagtimmarna har man inte råd att prata och tramsa. Då måste lien gå, räfsan skynda, hässjorna resas, ty dag är dag och kväll är kväll. Man vet att skilja på de två.

Då myrslåttern är klar, kan man med fredat samvete torka svetten ur pannan, slänga tomkonten på ryggen och ge sig av på bärplockning. Det tarvas mycket i ett skaffereri. Skogen har mycket att ge den, som har flinka händer och mjuk rygg. De guldskimrande myrbären, hjortron kallade, som ska förvandlas till ljuvligt doftande mylta, de saftiga blåbären och längre fram på höstkanten lingonen, är väl värda att offra några dagar på mellan slåttern och skördeanden. Så har man till vinter-

## Planera i tid!

# STATUS

## JULNUMMER

som utkommer i slutet av november

bjuder som vanligt en förnämlig läsning i representativ utstyrelse. Därtill goda förtjänstmöjligheter för de medlemmar som sälja det.

*Men planera i tid!*

pannkakorna och söndagskrämen. Kippskodda, barbenta, med mjuka knän och fladdrande klutar går man ut i bärskogen. Och då man äntligen beger sig på hemväg är kontarna tunga och hämtarna rågade. Kanske en och annan, som inte haft tur eller varit lat, har lagt mossa i botten för att inte alldeles skämma ut sig, om det nu är så att man möter någon på hemvägen. —

Och nu kan man ta sig en svängom på logen, andas ut och se tillbaka på en god slåtter. Med salt mellan varven står ladorna fulla och vältrampade. Och ute på skogsmyrarna står långa rader av starrhässjor, som ska köras hem på vinterföret.

På åkrarna står kornet vitt och rågen manshög. Det är minnsann inte bara att dansa. Det väntar en arbetsdag i morgon också. Men — den dagen, den mödan. Nu knarrar dragspelet och gnäller fioln. Mjukbenta ungdomar och stelbenta torpargubbar tar en svängom, medan månen stiger över grantopparna, och ett dävät vinddrag från myren talar om förgängligheten, den nära hösten.

Höstens stråkar spelar i åkerlyckorna.

# MARIE och PIERRE CURIE, radiums upptäckare

Synopsis: Marya Sklodowska, dotter till en fattig polsk professor, föddes i Warszawa i dåvarande ryska Polen 1867. I likhet med sina syskon är hon mycket begåvad. Då hon som 16-åring avslutar skolan belönas hon med guldmedalj. Hos släktingar på landet får hon vila upp sig efter de ansträngande studierna . . .



Copyright Ragnar Hagelfeldt

När Marya året därpå slutar skolan, tar hon hem en guldmedalj. Fadern beslutar nu, att hon, innan hon väljer sin levnadsbana, skall ordentligt vila ut sig efter de intensiva studierna.

Och under hela det år som följer roar sig Marya kungligt. Åt sina förr så kära böcker ägnar hon inte en tanke! Hon upplever den underbara polska naturen . . .

. . . hon rider och simmar, och hos välbärgade släktingar ute på landsbygden avlösa festerna varandra. Där stojas och glammas — och där dansas MAZURKA!

SÅ ÅTERVÄNDER MARYA TILL HEMMET I WARSZAWA. EN DAG MÖTER HON EN SKOLKAMRAT. DENNA BERÄTTAR OM ETT HEMLIGT MÖTE SOM SKALL HÄLLAS SAMMA KVÄLL. MARYA LOVAR ATT KOMMA . . .



... ENDA GENOM ATT HÖJA INDIVIDERNA KAN EN BÄTTRE VÄRLDSORDNING SKAPAS . . .

Ute i världen ha Herbert Spencer och Auguste Comte förkunnat nya sociala läror. På hemliga vägar nå dessa läror de kunskapsförstånd bland det polska folket. Genom pålitliga medhjälpare värvas nya medlemmar i en rörelse, som satt sitt mål att upplysa folket och rycka upp det ur dess obemärkthet.

Vid nattliga sammankomster i privata hem meddelas undervisning i vetenskapliga och sociala ämnen av intresserade lärare. I händelse av upptäckt skulle stränga fängelsestraff bli följden, men för dessa unga patrioter går fosterlandet före allt annat.



Full av entusiasm för de nya idéer hon inhämtat börjar Marya undervisa flickorna i en fabrik. Den långa vilan ute på landet har gjort henne gott; hon rikligt sjuder av arbetslust. För att hjälpa till med familjens uppehälle ger hon privatlektioner.

På lediga stunder läser hon Dos-tojewski eller går på föreläsningar, och för att visa sitt förakt för kvinnlig fåfänga klipper hon sitt vackra blonda hår!

Men i hemmet har Bronslawa fått hushållsbekymren på sin lott. Marya, som känner sin systems hemliga längtan att få studera till läkare, grubblar för att finna en lösning. En dag delger hon systemen sin plan.

(Forts.)

## Understödstagare . . .

(Forts. fr. sid. 18.)

koll och fattigstugor, och man får väl ifråga om dess primitivaste former, i likhet med skalden, tro att "rätt mycket skall varda krossat — — —"

Men till och med efter de stora folkrörelsernas och organisationernas genombrott har en viss räddhåga och tveksamhet gjort sig gällande, när det gäller att komma till rätta med vissa missförhållanden. När det rör sig om en sådan betydelsefull samhällsfråga som de partiellt arbetsföra, deras rätt till arbete och utkomst, har man på många håll visat en påfallande rådvillhet och passivitet. Det är därför ingen tillfällighet att en relativt ny folkrörelse — de partiellt arbetsföres egna organisationssträvanden — brutit fram.

"När de lungsjuka ha organiserat sig, då måste någonting vara på tok", konstaterade en landstingsdirektör rakt på sak vid en av vårt förbund anordnad socialvårdskonferens. Detta uttalande är mycket belysande för de partiellt arbetsföres situation.

De partiellt arbetsföres organisationer ha uppbyggts, segt och målmedvetet, trots alla de hinder en föreningsrörelse av denna art måste ha att kämpa mot.

"Att understödstagare börja att kollektivt samarbeta", tyckte en socialvårdstjänsteman var lite underligt, när en lokalförening för lungkonvalescenter i vårt förbunds regi bildades i en stad.

Numera måste man fastslå, att man inom socialvården i stort sett förstått att det inte är någon kollektivt understödstagaranda, som dikterat våra organisationssträvanden. Det samarbete som inletts med både centrala och lokala myndigheter har på många områden vuxit sig starkt, gett goda resultat, och bådär det bästa för framtiden.

Men vårt avlånga land är stort och ibland får man höra hårresande exempel på hur lungkonvalescenter som sakna medel kan ha det ute i våra bygder — exempel som kan komma en att undra, om den gamla rostiga fattigbössan på Skansen inte bara är ett museiföremål utan en skrämmande realitet på många håll.

Om man skär ut en liten bit av de många problem, som här berörs, och går direkt på förhållandet mellan understödstagare och vårdgivare, kan man stanna där en god stund, då detta förhållande är ett av nyckelproblemen inom socialvården: hur hjälpen avväges och hur den kommer att verka. Detta förhållande kan också tjäna som utgångspunkt för att komma fram till de båda betydelsefulla poler, vilka ingå i denna artikels rubrik: understödstagare och medborgare.

Skall den hjälpsökande och den som fått ansvaret att ha hand om samhällets hjälpverksamhet mötas på ett personligt sätt och i förtroende och samarbete söka lösa de problem som uppstått — då bör man kanske helst inte tala om understödstagare.

Även stora företag, med chefer och direktörer, erhålla i många fall betydande hjälp från det allmänna, som exempel subventioner från staten för att kunna hålla sin verksamhet i gång eller för uppgifter, vilka bli alltför betungande enbart med de egna resurserna.

Hur skulle de nämnda herrarna reagera om man började tala om dem i egenskap av understödstagare?

Parallellen kan förefalla grotesk, men bör inte den enskilda människan, vid sjukdom och nöd, kunna räkna med en behandling, som ligger på ett lika högt plan som den hjälpform, vilken nämnts som jämförelse. Också den enskilda människan kan behöva hjälp till mera än det absolut nödvändiga för att kunna uppehålla livet, såsom hjälp till att starta någon rörelse, till yrkesutbildning o. s. v. Man bör först och främst mötas som människor på samma våglängd, där klyftan mellan den hjälpsökande och den som sitter bakom skrivbordet med det närmaste ansvaret för samhällets kassakista, kan bli mycket mindre än vad nu är fallet på många håll.

En hjälp som är så liten att den knappast täcker de mest elementära behoven och samtidigt inger en känsla av bitter förödmjukelse — blir i långa loppet till en kräftskada för livsviljan och initiativförmågan. Och följden av denna utveckling blir — som många gånger förr påpekats i dessa spalter — att den som fått ansvaret för kassakistan så småningom får plocka fram större slantar till sjukvård och omkostnader som belöning för sin sparsamhet och den hjälpsökande får återvända till sjukhuslivet igen.

En människa som bara möter motstånd, småsnålhet och misstroende blir snart passiv, kryper inom sitt skal till skada för sig själv och omgivningen. Det gäller att förebygga en sådan utveckling, innan missmodet hunnit gräva sina fallgropar och initiativkraften trubbs av. Den styrka som varje människa dock har — om hon är sjuk eller partiellt arbetsför — kan om den tillvarogtas på rätt sätt bli till oanat gagn både för individen själv och andra. Vårt samarbete hittills med olika organ inom sjukvården visar glädjande resultat i denna riktning.

Om dessa självklara principer kunde tränga igenom på alla håll i vårt land och hos dem som ha ansvaret för hjälpåtgärderna, då skulle inte så många missnöjets tistlar spira upp på socialvårdens — som vi väl förstå — oftast hårdarbetade fält. Samhället skulle inte behöva kosta på så mycket. De djupa vecken i de ansvarigas pannor skulle kunna slätas ut betydligt, problemen skulle bli enklare och ansvaret lättare att bära. Vi skulle komma bort från allt detta småplåttrande med människor, och hela socialvården kunde ställas på ett högre och sundare plan.

Sixten Hammarberg.

### På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

# Don Vicentes sällsamma historia



Av Redaktör K. S. Bergström

Att en god bok är en god vän, det kan vi alla enas om. Och likaväl som vi önska att se våra vänner propra och välklädda, lika naturligt är det att vi vill ha våra böcker i prydliga band. Alla har vi väl samlat en större eller mindre skara av dessa försynta vänner omkring oss, och i många hem sprider bokhyllans innehåll sitt skimmer över familjens fritidssysselsättning.

Men boksamlandet kan även övergå till en sjukdom, som i fackkretsar går under benämningen *bibliomani*. För dessa individer blir samlandet självändamål och inga medel skys när det gäller att komma i besittning av en åtrådd bok. Människor som i övrigt är skrupulöst hederliga, kan, när det gäller tillfredsställandet av sin lidelse för böcker, göra sig skyldiga både till stöld och mord.

Den märkligaste, för att inte säga den ohyggligaste, av alla boksamlarmaniens sjukdomshistorier försiggick i Barcelona år 1836. Det började med att man en dag i hamnen fann liket av en ung man som hade blivit mördad, troligen ihjälstucken med en dolk. Knappt hade den första förskräckelsen gått över, när meddelandet kom om ett nytt mord. Och under den följande veckan upptäcktes inte mindre än nio mord inom staden och dess närmaste omgivning. En lättförklarlig nervositet spred sig bland befolkningen, och den skulle strax få ny näring. En av de följande nätterna väcktes det oroligt slumrande Barcelona av höga rop om att elden var lös. Den gamle antikvariatsbokhandlaren Patxots hus, som låg vid ett av stadens torg, stod

i ljusan låga. Man lyckades till slut begränsa elden, men vid uppröjningsarbetet fann man i sovrummet Patxots helt förkolnade kropp. Hade emellertid inte sinnena i förväg varit så upprörda av den föregående veckans händelser, skulle man utan tvivel ha slagit sig till ro med den förklaring som först trängde sig fram: att gamle Patxot somnat ifrån sin cigarr som troligen antänt sängkläderna. Ett antagande som ytterligare bestyrktes av att man på ett bord invid sängen fann en större summa pengar ligga orörd.

Men detta pekade likväl vid närmare eftertanke hän mot en förbrytelse. Det egendomligaste med de hittills upptäckta mordena var nämligen, att det inte rörde sig om rånmord, ty man hade hos de döda funnit både pengar, smycken och andra värdeföremål i behåll. Ett annat gemensamt drag var, att alla offer var män med litterära och vetenskapliga intressen.

Men detta var också de enda hållpunkterna och det var inte lätt att bygga några sannolikhetsteorier på så lösa grunder. Polisens ansträngningar tycktes också bli resultatlösa, men så mycket livligare pratades det man och man emellan, när man dryftade gåtans lösning. Till sist blev det en slags offentlig mening, att man stod inför en återuppstånden hemlig inkquisition. Myndigheterna, som hittills saknat alla spår, beslutade nu att göra husundersökning hos åtskilliga personer som kunde misstänkas för dylik konspirativ verksamhet.

Bland dessa befann sig även en av Patxots kolleger, också han antikvariatsbokhandlare med butik vid torget. Hans namn

var Don Vincente, och han hade varit munk i ett Cistercienskloster tills detta blev plundrat och därvid berövat sitt rika bibliotek. Vid detta tillfälle lär broder Vincente ha varit rövarna behjälplig och som gengäld fått behålla en hel del av bibliotekets sällsynta skatter. Och med dem som grundstomme öppnade han sedan sin bokhandel i Barcelona.

Don Vincente hade god näsa för verkliga rariteter, och utan att besitta någon egentlig lärdom, utöver en vidsträckt kännedom om boktitlar, kunde han efter att endast flyktigt ha genombläddrat en bok nästan exakt värdera densamma på grund av sin insikt. Han läste aldrig. Hans lidelse var att vara omgiven av sällsynta och värdefulla böcker. Att röra vid böckerna och bläddra i dem med det lyckliga medvetandet om äganderätt, det gav honom oanade lustförmögelser. Därav kom det sig också, att han var mycket obenägen till att visa sina kunder de verkliga rariteterna. Och om det ändå hände att en kund fick syn på en sällsynt bok hos honom, gjorde han alla möjliga ansträngningar för att slippa sälja den. Han försökte inbilla kunden att det var ett dåligt exemplar eller också trissade han upp priset på det mest otillständiga sätt, kort sagt, han stretade emot till det yttersta. Inte underligt att Don Vincente trots sina välförsedda hyllor ej blev någon rik man på sin bokhandel.

På bokauktionerna i Barcelona var han, som de flesta av hans kolleger, en trogen gäst. Och när det en dag 1836 hölls auktion på en boksamling, som tillhört en gammal advokat, var både han och Patxot där. Bland de mer sällsynta böckerna, som blev utbudna, befann sig också en liten foliant som 1482 hade tryckts av Spaniens äldsta boktryckare, Lambert Palmart. Boken var unik och blev föremål för en hård kamp mellan de två bokhandlarna, men Patxot avgick med segern till ett pris av 1334 frc. Don Vincente kunde inte dölja sin förbittring över nederlaget utan lämnade auktionslokalen glödande av harm och sorg. I ett par dagar talade man i Barcelona om det osedvanligt höga priset för en bok och om de två bokhandlarnas konkurrens, men strax efter började mordepidemin, och sinnena fick annat att tänka på.

Broder Vincente var alltså en av dem som myndigheterna fann sig föranlåten att besöka för att få klarhet i om han kunde ha någon befattning med en hemlig inkvisition. Hans föregående ställning som munk samt hans egendomliga uppförande hade tilldragit sig myndigheternas uppmärksamhet. Undersökningen var nästan avslutad utan att något misstänkt hade framkommit, då undersökningsdomaren av en tillfällighet, i ett avsides liggande rum, fick syn på en bok som stod på en hylla högt upp under taket. Bokens titel var: *Directorium inquisitorum*. Här var kanske ett spår, och när han skulle ta ner den följde även boken som stod vid sidan om med. Förvånad läste han titeln. Det var samma bok vars försäljning nyligen hade väckt så stor uppmärksamhet. Don Vincente försökte förklara att han efter auktionen hade fått köpa boken av Patxot, men den förklaringen godtogs inte, utan den underlige bokhandlaren fick följa med till fängelset.

När man sedan genomgick hans lager fann man flera böcker som konstaterades vara köpta hos honom, av några bland de mördade, kort före deras död. Nätet knöts sakta men säkert

allt fastare kring honom, fastän han hårdnackat förnekade all skuld. Först när indicierna var överväldigande bekände han och tillstod, att han inte endast mördat Patxot utan också de nio andra. Och under rättsförhandlingarna berättade han utförligt om sina gärningar.

En dag hade han t. ex. varit i behov av pengar och sett sig nödsakad att sälja en av sina värdefulla böcker. Efter köpets avslutande hade han emellertid, driven av ett inre tvång, följt efter köparen för att frånta honom bytet. Först försökte han flerfaldiga gånger att genom övertalning få den nye ägaren att återlämna boken. Men när detta inte lyckades, stack han ned honom med sin dolk. När han döende segnade ned på vägen höjde broder Vincente sin hand och gjorde korstecknet samt gav sitt offer absolution. Därefter skyndade han hastigt tillbaka med sin skatt.

Vid andra tillfällen hade han, när han inte kunde undgå att sälja någon av sina kära böcker, lockat den intet ont anande köparen till en avsides liggande del av affären och där berövat honom livet. På natten hade han sedan burit bort kroppen och dolt den på ett eller annat ställe i stadens utkant. Don Vincente var en undsättsig och kraftigt byggd man, och — som han sade — hans hand felade aldrig. I rätten uppträdde han lugnt och talade med fast stämma. På det hela taget visade han inga tecken på ånger. "Människorna skall dö", sade han, "förr eller senare kallar Gud dem hem till sig. Men de underbara böckerna, dem måste man ta vara på — — — Jag kunde inte stå till svars med att låta en sådan skatt, som det enda exemplaret av Palmarts upplaga få bli kvar i Patxots vård". Sedan skildrade han hur han hade krupit in genom ett öppet fönster i Patxots bostad och därvid funnit sin kollega sovande. Han kvävde honom, och sedan han hade tagit Palmarts bok och några andra kostbarheter, tände han eld på sängen för att det inte skulle upptäckas att den omstridda boken var försvunnen.

Det behöver väl knappast sägas att Don Vincente blev dömd till döden. Men dessförinnan vederfors honom en stor sorg. Genom sin advokats försvarstal fick han veta, att Palmarts upplaga inte var något unicum — även ett franskt bibliotek ägde ett exemplar av densamma. Broder Vincente var otröstlig. "Ack, herr domare, jämrade han sig, "mitt exemplar var inte unikt".

Detta är Don Vincentes sällsamma historia. Och aldrig har vare sig förr eller senare samlargalenskapen krävt så fruktansvärda offer, som då hela Europa upprördes över den spanske antikvariatbokhandlaren som för att tillfredsställa sin man blev massmördare.

## UNDERÅS SANDTAG

Modernaste anläggning vid farleden Stockholm—  
Södertälje för rationell utlastning av sand,  
grus och singel.

Telefon Kontoret Underås: Enhörna 16 eller 38.

Postadress: Box 108, Södertälje.

BETALD ANNONSPLATS

# Med metmask i ena änden...



Detta skall bli några små råd till den enkla amatörfiskaren, som gärna vill ha fisk men sällan får någon — utom i fiskaffären. Och mot betalning. Här gäller lära sig att med enkla och billiga medel få fram ett bra resultat.

Om vi då skulle börja med det populäraste fisket, metningen, så har väl inget fiske blivit så förhånat som detta. De gamla historierna om latmasken i ena änden och metmasken i den andra och han som inte fick napp — han metade bara för sitt nöjes skull, ha väl alla hört till leda. Och läst talrika tidningskäserier, som kanske mest förekomma i röt månaden. Alla ha ungefär samma slut, nämligen att abborrarna inköpas hos fiskaren före hemkomsten. Som regel kan man nog också säga, att de semesterfirande sommargästerna ej få särdeles många abborrar, och detta är ej så märkvärdigt, ty att meta är en konst, kanske det svåraste fisket, som få känna till. Strindberg, som var en rätt kunnig fiskare, säger alldeles riktigt, att det är ej abborren, som skall söka upp fiskaren, utan tvärtom. Häri felar oftast amatörmetsaren. Med slavens tålmod och idiotens envishet kan han sitta i timtal på den grynna, som Hösterman utpekat som den bästa. För all del, han kan ju lyckas men det hör till undantagen. Jag har själv någon gång lyckats att på samma ställe draga praktiskt taget hur många abborrar som helst, men i regel får man nog lov att flytta på sig rätt ofta.

Man kan meta på två sätt, dels på känn och dels med flöte. Är det lugnt väder, brukar det gå bäst på känn, men lämpligast är att ha två eller flera spön, därav ett litet kännspö.

Så kommer frågan om det lämpligaste agnet. Daggmask brukar ju vara bra, men ofta är lövmask bättre. Sabbiken, eller elritzan som den också kallas, är ett utmärkt agn då det är ont om mask och är lätt att fånga. Den går nämligen i stora stäm vid stränderna på mycket grunt vatten. Det förnämligaste metet är dock det med löja. Här kan det ofta bli verkliga sensationer. Visserligen får man ej räkna med så många napp, som när man metar med mask, men när det nappar blir det också något extra. Abborrar på kilot och därutöver samt gäddor i alla storlekar är inget märkvärdigt.

Men det gäller att ha starka don. De billiga metrevar, som sportaffärerna föra, är ofta rena smörjan. Förr höll man sig till senorna, som de bästa, men sådana finns ej för närvarande, men goda revar finns dock alltså att få bara man är envis. Till

sänke användes en rulle blyplåt, vars storlek bör modereras efter strömförhållanden o. d. Det billigaste flötet är en vanlig literbuteljork. Med en glödgad spik gör man ett passande hål och en hönsfjäder fullbordar ståten. Till spö kan man använda ett halvannan meter långt avkistat erispö. Man sparar två kvistar, den nedersta bör då växa nedåt, upptill fastsätter man en ögla av koppartråd, som reven löper genom. Sedan kan man moderera längden och reven, hur man vill, antingen man vill meta på känna eller med flöte. Vid metning från land bör man dock helst ha ett långt bambuspö men i övrigt samma anordningar.

När nappar nu abborren? Detta är mycket varierande beroende på om vi befinna oss i inre eller yttre skärgården. I yttre blir det sällan något mete att tala om förrän i juli och augusti, men så mycket finare då. Då uppehåller sig både gädda och abborre på grynnorna och det gäller bara att få tag i dem och det är ej så svårt. Passa på en lugn dag och undersök bottenvegetationen. Tångbotten med stora stenar brukar vara bra och lämpligaste djupet varierar efter väderleken. Varma dagar hålla sig fiskarna på grunt vatten, vid regnig väderlek och ostadigt väder gå de djupare. Sydliga och västliga vindar brukar vara bäst, vilket inte hindrar att man kan få bra fångster även vid andra vindar.

Om vi så skulle övergå till fiske med långrev. Vad agn beträffar gäller här samma regler som för mete. En långrev på 100 krok är alldeles tillräcklig, såvida det ej gäller torsk, då man bör ha så många krok som möjligt beroende på att agnet, som utgöres av strömmingsbitar, är lätt att sätta på och relativt billigt att anskaffa.

Det är en mycket vanlig tro att man ej kan börja lägga långrev för ål förrän i augusti, men detta är alldeles fel. Redan i lövsprickningen tar ålen, men man bör då lägga på grunt vatten. Långrevsfiske är kanske det mest givande av allt amatörfiske. Det står ju också på gränsen till yrkesfiske. Påmaskningen är ju visserligen rätt besvärlig men uppväges väl av upptagandets tjusning. Om man är van kan man lätt urskilja på "telegraf", om det är ål, gädda eller abborre.

Även här gäller det, att de revar, som köpas i affärerna, är sekunda. Det bör vara 3 meter mellan krokarna och färgat garn skall det vara. Läger man långrev för torsk bör agnet

## NÄR MOTORBÅTEN KOM

Gubben Österman hade en mardröm. Han tyckte, att den gamla utdragssoffan, som han låg i tillsammans med sitt magra skrälle till gumma, hade fått en underlig tingest vid fotändan. Det var en svart, oformlig kluns, utrustad med skruvar, hakar och ett rör, som pekade rakt upp mot brödspettet. Gubben grubblade intensivt i sömnen, men han kunde rakt inte begripa, vad det var han fått till barlast. Men så började det väsnas någonstans. Först hördes några djupa flåsningar, „så glödde det till i det elaka stycket, och så brakade det löst. Ett moln av eld och rök steg upp mot taket och insvepte i sig gubbens becksömsstövlar, som satt där på tork, soffan gjorde ett ryck och rusade i väg med förfärande hastighet. Så ändrade sig drömbilden. Gubben tyckte, att han satt i sin båt. Men vad hade det tagit åt hans gamla triböling? Den for ju fram som en besatt i skärgården, trots att han inte ens hunnit få upp masten. Farten var rent horribelt hög. Gubben såg tydligt, att han fräste förbi sina fiskarkollegor. Han såg på långt håll hur de bankade och rodde, men när han stack förbi dem, tappade de årorna och satt bara och gapade och tittade. Det tyckte han var underligt, men så kom han själv att titta akterut, och då fick han se något, som kom håret att resa sig under "luddemössan". Ett flåsande vidunder hade kommit i hans båt. Det spydde ut eld och rök och luktade värre än sur mört. Gubben föll på knä på durken. Nu hade han fått Gammeljerker i båten, det var då visst och sant, och nu bar det säkert av till de osaliga gasfiskevatten. Den gamle skärkarlen kröp förut och grep tag i bettpinnarna. Vad var det nu för synd han skulle straffas för? Tjuvfiskat hade han väl gjort någon gång, men dyligt var han inte ensam om. Han brukade i alla fall läsa bibeln varje söndag, och kyrksam var han, om han hade tid.

Men vad i alla dar . . . kunde den elake potentaten inte styra! Det bar ju i väg rakt mot land! Gubben såg tydligt, att sjön bröt sig mot ett undervattenskår ett tiotal meter förut. Körde båten på där, då var det slut med gubben.

Österman skrek till och slog ut med ena handen.

— Babord! skrek han, babord för sjutton spikar!

Den där i bak bara blåste ut en eldkvast, hostade elakt och ökade farten. Fiskaren blev över sig given. Här gällde det absolut livet. Överbord måste han, ju förr dess hellre. Nog var han rädd för att bada alltid, men nu . . . han högg tag i suden och sökte slänga sig ur båten. Han trasslade in sig i någon segeltrasa men kom loss och nu . . . Han hamnade i en stengryna och slog sig ohyggligt — och vaknade.

vara strömming, skuren i 5—6 bitar som fästas runt ryggbenet i kroken. Stjärtbiten lär ej vara lika bra men väl huvudet, där man träder kroken genom ögonen. Vinden bör ej vara ostlig, när man lägger torskrev, och grejorna mycket starka. Torskrevarna kan man börja lägga i slutet av juli till fram i november.

Om vi så till sist skulle nämna några ord om det utomordentligt populära spinnfisket, som de senare åren tagit sådan fart att det rent av är oroväckande för gäddbeståndet på många håll. Utrymmet tillåter ej att här i detalj beskriva detta fiske, som är en hel liten vetenskap, utan jag skall bara nämna några ord om gäddans mycket omdebatterade s. k. "svallkött". Här går åsikterna stick i stäv. En del håller styvt på att gäddan är i hugget, som det heter, endast när det är nytändning, medan gamla erfarna fiskare påstår, att den hugger bäst vid fullmåne. Den vetenskapliga förklaringen är helt enkelt att gäddan vissa

Han låg på golvet i sin stuga och hade en flik av täcket om ena benet. Gumman låg kvar i soffan och snarkade, pep och fnös på ett vederstyggligt sätt. Och ute blåste det så att det bölade i skorstenen.

Så drömde gubben Österman i nådens år 1915. Det var vår med råmande isar, flockar av skrakar och knipor över fjärdarna, och det låg en från doft av svarttjära runt sjöbodarna. Det skulle komma nya tider i flera avseenden. Ett par av byns yngre fiskare hade varit till staden och sett en fiskebåt med motor. De hade kommit hem och gått från stuga till stuga och berättat om undret. Såna skulle vi ha, gubbar, menade de. Men gubbarna var inte så pigga på nymodigheterna. De tog ynglingarnas villfarelser som ett tecken på de yttersta tidernas ankomst. Mer än en gubbe tog ner bibeln från hörnhyllan och läste Daniels bok och Apokalypsens skräcksyner och suckade till försynen om en mild dom för skärgårdsbefolkningen.

Ungdomen segrade likväl, och en dag töffade en motorbåt in i fiskeläget. Hela byns befolkning var på benen för att skåda vidundret. De gamla höll sig på avstånd, ty de var liksom obekrädda att ta del av dårskaperna. Men till slut måste även de fram och förundra sig. Den svarta, fotgendoftande motorn betraktades nästan som ett övernaturligt väsen. När den först startades i länningen, sprang gubbarna på darrande ben upp på gistvallarna. Där stannade de och väntade med bävan, att hela sjöboden skulle flyga i luften.

Hur skulle fisket bli, sedan dylikt otyg kommit till fiskeläget? undrade de. De föreställde sig, att strömmingen skulle dra i väg långt ut till havs, när den hörde motorsmatret. Det var ett starkt argument, som kom många av de yngre fiskarna att dämpa intresset för nymodigheterna. Det var nog bäst att ta sig fram på samma tysta och smidiga sätt som hitills — d. v. s. med segel och åror. För resten var motorbåtarna så stora, att de nog inte gick an att ro dem, när man skulle lägga skötarna.

Med dylika fördomar betraktades motorbåten, när den började införas vid våra fiskelägen. Men vi vet, att den elaka pjäs, som Österman drömde om, avgick med segern. I dag är den fiskarens trogne bundsförvant under långa fiskefärder på dunkla vattenvidder.

tider ömsar tänder och har då svårt att äta. Tandköttet är då ofta inflammerat, därav namnet "svallkött". Hur pass långt mellan dessa perioder det är, därom tvista de lärde. Det kan vara olika på olika platser, i insjöar och i saltsjön. En acceptabel teori skulle dock vara att gäddan efter leken på våren, då den knappast hugger, sedan äter upp sig — det är också känt att hon är i tagen omedelbart efter leken — och att svallköttperioderna kommer med vissa intervaller därifrån. Smågäddorna leker först sedan de stora, därav förklaringen att man vissa dagar får stora och tvärtom.

Så till sist ett råd till Eder, som ha förmånen att få idka spinnfiske. Plantera gäddyngel varje år och se till att andra amatörfiskare på orten gör detsamma. Kostnaden är relativt låga och resultatet brukar bli bra. Då får även yrkesfiskarna gott av detta och behöver ej titta snett om man skulle få någon gädda för mycket.

# Schackspalten

Red av E. Lundin

## Världsturneringen i Groningen.

Den holländska staden Groningen har under augusti och september varit skådeplatsen för en turnering av imponerande format. Med tjugo deltagare ur världseliten blev den månadslånga tävlingen en av de största och starkaste som någonsin utkämpats. Segern gick icke oväntat till ryssen Botvinnik, som uppnådde 14 1/2 poäng, tätt följd av förre världsmästaren Euwe med 14 p. De två svenska deltagarna, Lundin och Stoltz, hävdade sig nästan över förväntan och delade åttonde och nionde pris med 10 1/2 p. Därtill kom att första skönhetspriset gick till Sverige, i det Lundin erhöll denna utmärkelse för sitt parti mot ungraren Szabo. Partiet återges här.

### Sicilianskt parti.

L. Szabo.	E. Lundin.
1. e2—e4	c7—c5
2. Sg1—f3	Sb8—c6
3. d2—d4 *	c5×d4
4. Sf3×d4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	d7—d6
6. Lc1—g5	e7—e6
7. Dd1—d2	a7—a6
8. 0—0—0	Lc8—d7
9. f2—f4	h7—h6
10. Lg5—h4	Lf8—e7
11. Lf1—e2	Dd8—c7
12. Lh4—f2	Ta8—c8
13. Sd4—b3	b7—b5

Vits partianläggning förpliktar egentligen till angreppsspel, men det blir i stället svart som får tillfälle att gå till offensiv.

14. Le2—f3	Sc6—a5
15. Sb3×a5	Dc7×a5
16. Kc1—b1	b5—b4
17. Sc3—e2	e6—e5
18. Se2—c1	0—0
19. Sc1—d3	Tc8—c4!
20. a2—a3	Da5—c7
21. Sd3×b4	a6—a5
22. b2—b3	

Med detta drag hoppas vit klara upp den redan hotande situationen. Genom det följande kvalitetsoffret tillförsäkras sig emellertid svart ett starkt kungsangrepp.

22. — —	a5×b4!
23. b3×c4	Tf8—b8!
24. Dd2—d3	Ld7—e6
25. Lf3—e2	Dc7—b7
26. a3×b4	Sf6×e4
27. Lf2—e1	d6—d5!
28. c2—c3	d5×c4
29. Dd3—c2	Le6—f5
30. Kb1—c1	Se4—g3
31. Le1×g3	

Förtvivlan. Ställningen är hopplös för vit.

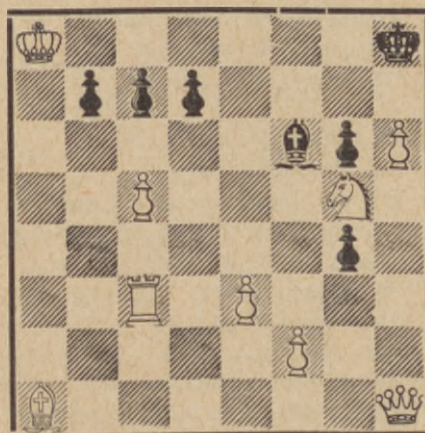
31. — —	Lf5×c2
32. Kc1×c2	e5×f4
33. Le2—f3	Db7—c8
34. Lg3—f2	Dc8—f5†
35. Kc2—b2	Le7×b4!
36. c3×b4	Tb8×b4†
37. Kb2—c3	Tb4—c3†
38. Kc3—d2	Df5—e5!

Uppgivet.

\*

### Problem n:r 132.

Av. A. Norlin.



Matt i tre drag.

\*

Lösning. Problem n:r 131: 1. Dd3.



### Ingenting för henne.

— Jag söker platsen som manligt hembiträde.



— Det är från skomakare Jönsson, jag skulle lämna dom halvsulade skorna till damen utan underkropp.

## TEGS

### Cykel - & Lackeringsverkstad

(Invid bryggeriet)

Telefon 3999

Inneh.: ARNE ENGMAN

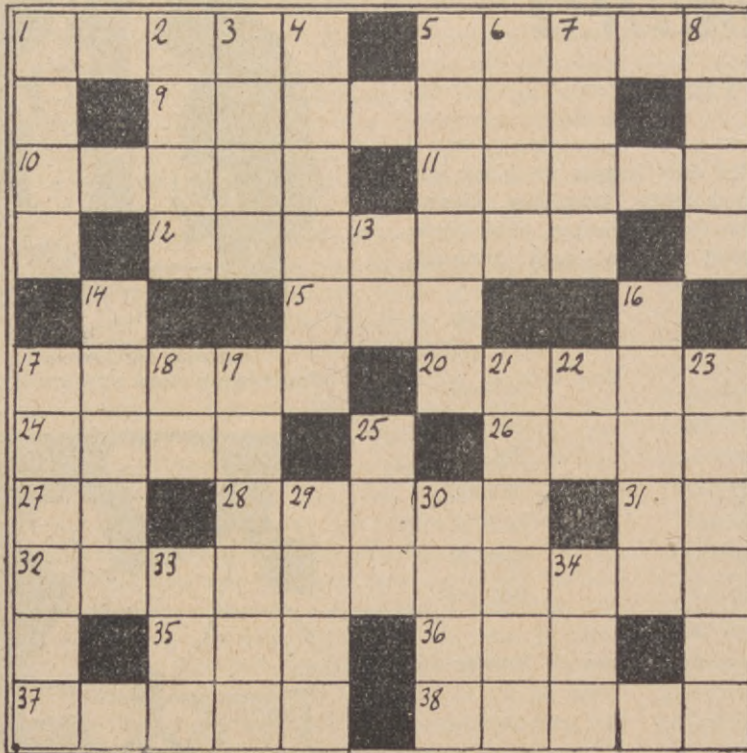
Specialverkstad för lackeringar  
samt randning.

Cykelreparationer utföras.



# KORSORD NR 10

LÖSNINGAR



## VÅGRÄTA ORD.

1. Följer här. (5)
5. En iögonenfallande lucka i våra tidigare rustningar. (5)
9. Hasse Ekman. (7)
10. Får man inte göra i tider som dessa. (5)
11. Storslam. (5)
12. Frun till en verklig — tittar inte på klockan, när han kommer hem. Hon tittar på väggmanackan. (7)
15. På dansgolvet. (3)
17. Där svängde i månens sken Svarte Rudolf sina lurviga ben. (5)
20. Där Derby-loppet går. (5)
24. Tunga under band. (4)
26. Titt. (4)
27. Speglar sig i ån. (2)
28. Har fått tillnamnet "det fagra". (3)
31. Hört i radion, sedd på Stadion. (2)
32. "Tyst i hallen står vid spegelramen rockvaktmästarn, som gör herrn och damen från de tunga ytterplaggen loss". (11)  
(Hjalmar Gullberg.)
35. Kan verka ganska högdragen. (3)
36. Har lock med hår. (3)
37. Vad är en tegelstensroman? (5)
38. Per. (5)

## LODRÄTA ORD.

1. Lofoten är en. (4)
2. Är man det, är man handikappad i livets strid. (4)
3. Något äkta finskt. (4)
4. En föga ordentlig dam. (6)
5. Ibis. (6)
6. Ett segt släkte. (4)
7. Ligger man i på vardagen. (4)
8. Vill publiken bli. (4)
13. Ton. (2)
14. Producerar en vanlig människa omkring ett kilo per dygn. (5)
16. "Mera peppar än papper". (5)  
(Bereo.)
17. Ett redskap för målare. (6)
18. Till äktenskap ledig. (2)
19. Har ofta formen av en triangel. (6)
21. I näringsvärde ungefär mitt emellan välling och buljong. (6)
22. Har många teatrar. (2)
23. Man äter där. (6)
25. Trivs inte örnen i. (3)
29. Skräcködlornas tid. (4)
30. Gjorde mången äkta man, när han kom hem från sent "sammanträde". (4)
33. Här och herre. (3)
34. I brädspel. (3)

till korsord nr 10 skall vara redaktionen, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda före den 15 november 1946. Två pris, om resp. 10:— och 5:— kr. utdelas. Lösning och pristagarnas namn meddelas i januari-numret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlande givetvis icke får insända mer än en lösning. För portoinbesparing kunna dock exempelvis flera tävlande från ett sanatorium samla sina lösningskuvert och insända dem i ett gemensamt konvolut, som då märkes "Tävlingsbrev".

OBS! Annars måste tävlingskuvert ovillkorligen vara märkt "Korsord nr 10". Lösningar som insänts utan att detta villkor uppfyllts riskera att ej få vara med i tävlingen.



LÖSNING TILL KORSORDET I NR 8.



Ja, så här skall rätta lösningen till korsordet i nr 8 se ut. Det var väl så Ni fyllt i rutorna, eller hur? Några större besvär synes "åttn" icke ha förorsakat våra skickliga lösare, visserligen var antalet lösningar just icke större än vanligt men i stället var felprocenten ganska liten — bara 9,43 inalles och då får nära hälften fellösningar likväl föras till slarvfelens kategori.

En dam påpekar mycket riktigt att antalet svarta rutor var lågt och att flätningen därigenom blir fullständigare och det hela lättare — frågan är bara om damen har rätt i sin uppfattning att lättheten gör korsordet roligare. Den saken råder alltid delade meningar om och tävlingsred. vill inte döma i saken. Utan nöjer sig med att konstatera den gamla sanningen, att om någon icke delar ens mening säger man att meningarna äro

# ETT och ANNAT

## Tryckfel och annat

Signaturen Den fridsamme i Mariehamn har till hobby att samla tryckfel och spaltblommor. Han har samlat dem i bokform, och ur hans senaste samling återger Solsidan de här:

"Med kraftiga armar kavlade hon ut smeden över bordsskivan". Tydligt gällde det "smeten".

"Saken omhändertogs av en av stadens skurkdrivnaste advokater".

"En och annan herr kom förskräckt skuttande i riset med öronen tätt tryckta till ryggen", läste man förvånad i ett referat över en skogsbrand. Man åsyftade dock en "hare".

"Familjen satt samlad kring bordet, otåligt bitande hufvuderna". Det skulle naturligtvis vara "bidande".

### Några ombrytningsfel:

Under förra världskriget läste man i en tidning: "Enligt tillförlitlig uppgift har Enver bey dragit in i Tracien med 300 000 man och lantbrukaren Erik Alinder som suppleant".

"Enligt vad vi erfarit, kommer vid nu pågående riksdag motion att väckas om sådan ändring av 23 par. i regeringsformen, att valet av republikens president framdeles skulle verkställas av riksdagen. Båda två ha som bekant tidigare bötfällts för olaga spritaffärer".

I ett lantbruksmötesreferat heter det: "Man beslöt inköpa en avelstjur och till ersättare valdes hrr K. J. Pettersson, David Ljung och K. Andersson".

delade men om någon delar ens mening säger man att meningarna icke äro delade. Svenskan är ett konstigt språk!

Prisgynnade blevo denna gång: herr Sven Widegren, Solliden, Östersund, med 10:— kr. och fröken Doris Cejje, Storgatan 12, Varberg, med 5:— kr. Pengarna komma pr post.

Ja, så återstår bara att tacka för alla vänliga hälsningar och extra brev samt önska alla lösare välkomna till nya snappatag på det svart-vit-rutiga fältet. Var det någon som tänkte på schack?

Tävlingsred.

## Slutligen några stilblommor:

"Vid Karl den niondes död befann sig Sverige i välsignade omständigheter".

"Hon sprang upp liksom elektrifierad och ögonen lyste av iver att få ge sig i väg".

"Eldsvådor förorsakas ofta av barn. Dessa uppkomma dels av olyckshändelser, men mestadels på grund av rent slarv".

En journalist, som återkom från Tyskland efter förra världskriget, skrev i sin tidning: "Den tid jag uppehöll mig i Tyskland, var en av de värsta landet upplevat".

\*

## Vad ett ur presterar

Varje dag kastar man tiotals mer eller mindre förströdda blickar på fickur eller armbandsur och tänker därvid säkerligen aldrig på vilket fenomenalt precisionsarbete ett dylikt ur är, skriver Urnyheterna. Ett ur måste i själva verket utföra fantastiska prestationer för att fungera till belåtenhet — oftast måste det vara i gång oavbrutet under flera år utan smörjning, rengöring eller översyn.

Ett vanligt ur rör sig som bekant i små ryck. Oron svänger fram och åter, och för varje svängning rullas fjädern upp ett stycke, varefter den då oron vänder stoppar upp för ett ögonblick. I ett vanligt ur sker det 18.000 sådana stötar i timmen. På en dag blir det 432.000 stötar och på ett år 157.680.000 stötar.

Om man ser på oron som ett ständigt i samma riktning rullande hjul, så kan man ju ganska lätt räkna ut hur lång sträcka detta tillryggaläger på ett år. Ett vanligt herrankarur har en oro med en diameter på 18 millimeter, och omkretsen skulle bli 56,5 millimeter. En av orons svängningar motsvarar ett och ett halvt varv, vilket gör 84,75 millimeter. Oron gör fem svängningar i sekunden, och den tillryggalagda väglängden under denna lilla tidrymd blir då 432.750 millimeter eller nära en halv meter. På en timme hinner oron med drygt 1,5 kilometer och på ett år blir sträckan 13.359 kilometer — en tredjedel av jordens omkrets vid ekvatorn.



— Låt mig inte störa, jag ska bara lägga läset.



Suck.

— Spelar inte ni något instrument??  
— Jo, men bara hemma.  
— Vadå?  
— Andra fiolen.



— Jag ska be att få lämna den här pallen till lagning. Min fru råkade tappa den.

# De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

## Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

**BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Helge Svensson, Jämjöslätt. Korresp. Gösta Hansson, Ingenjörsgatan 17, Karlskrona.

**BOLLNÄS:** Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. V. Brolin, sekr. Birg. Andersson, Fack 34 (för bägge) Bollnäs.

**BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.

**ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Karlavägen 44, Eskilstuna. Tel. 348 36. Föreningens postgiro 28 49 47.

**ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

**FALUN:** De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge, sekr. Gunnar Isaksson, Falun.

**GÄVLE:** Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs. 35, Gävle.

**GÄVLEBORGS** Centralorganisation för Lungtuberkulösa. Ordf. Knut Elfström, Box 8121, Sandviken 3.

**GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02).

**HALLANDS LÄN:** Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. och korresp. Åke Andersson, Postfack 12, Varberg. Tel. 18 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.

Mellersta Hallands Konvalescentförening. Ordf. Sune Nilsson, Askhult, Morup, tel. Morup 74.

Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.

Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

**HOFORS:** Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I, sekr. Helge Sundström, Box 471, Hofors I.

**HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Kungsgat. 6, Hälsingborg.

**HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 23 37, sekr. Carl Carlbom, Strömsborgsgat. 46, tel. 38 90.

**HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. sekr. Robert Dahlström, Strandgatan 31 B, Höganäs.

**JÖNKÖPINGS LÄN:** Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Gustav Larsson. Sekr. Hugo Staaf.

Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 3766. Postgiro 27 78 70.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Wilhelm Gustavsson, Gärdesvägen 9, Värnamo.

**KALIX:** Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

**KALMAR LÄN:** Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korresp.: Carl Hellström, Ståthållaregat. 13, Kalmar.

Sektioner: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. o. korresp. Sigfrid Celander, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Långgatan 13. Tel. 616, Nybro.

Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och korresp. K. E. Palmgren, Hallströmogat. 70, Västervik. Tel. 15 51.

**KARLSKOGA:** Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

**KIRUNA:** Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.

**KRAMFORS:** Kramfors Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Kramfors med omnejd). Ordf. Olle Lindström, FRÄNÖ. Sekr. Gerhard Olsson, Box 40, ÖSTBYDAL.

**KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Korresp. Sigv. Thomasson, Åby 10, Klippan.

**KRONOBERGS LÄN:** Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 2188, sekr. Stig Carlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.

**LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31. Postfack 113. Exp.-tid. månd. och torsd. 19—20.

**LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, tel. 35 19. Korresp. Alvar Thurffjell, Tullgat. 27, Luleå.

**LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg, Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990). Expeditionstid: 12—14.

**LYCKSELE:** Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

**MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.

**MALMÖ:** Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

**MALMÖHUS LÄN:** Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.

**MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening. Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Fredr. Ångman, sekr. Sixten Lindeskär. Tel. 569 15.

**NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnäset, Luleå. Tel. 14 24.

**NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärdens.

**NORRKÖPING:** De Lungsjukas Förening och Understödsfond u. p. a. i Norrköping. Skolgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos, sekr. Gunnar Malmqvist.

**PITEÅ:** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Carlsson, Box 723, Piteå. Tel. 17 30.

**RÅNEÅ:** Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

**SANDVIKEN:** Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. Ivar Persson, Västabyg. 10, Sandviken.

**SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.

**SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsгат. 5, Skellefteå.

**STOCKHOLM:** Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS). Bondegatan 58. Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist. Exp.: Bondegat. 58. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

**STOCKHOLMS LÄN:** Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Sven Tjäderglou, Rudsjögatan 1, Hagalund. Tel. 27 30 92.

Sigtunaorten o. Knivsta: Rickard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

Huddinge: Hedley Norell, Snäckväg. A Stuvsta. Tel. 57 18 59.

Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgata 21 A.

**SÖDERHAMN:** Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Åsbäcksgatan 12, Söderhamn.

**UMEA:** Konvalescentföreningen Lövsta Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836 Holmsund.

**UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Frkn Ulla Karlsson, Skolgatan 63 B, Upsala. Tel. 341 07.

Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Svea Lindberg, Skutskär;

Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp, tel. 137;

Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;

Enköping m. o.: Ordf. frkn Märta Eriksson, Enköpingsnäs, Enköping.

Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Karlsson, Box 2137, Tierp;

Uppsala m. o.: Ordf. Gunnar Andersson, Skolgat. 8, Uppsala, tel. 355 07.

**VÄNERSBORG:** Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.

**VÄSTERBOTTENS LÄN:** Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

**VÄSTERNORRLANDS LÄN:** Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand. Tel. 2337. Sekr. Stig Lundgren, Härnösand. Tel. 4078.

**VÄSTMANLANDS LÄN:** Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås, tel. 332 41.

Sektionen i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriagat. 6 B, tel. 891. Postgiro 28 14 60.

**YSTAD:** Konvalescentföreningen för tbc-sjuka i Ystad med omnejd. Ordf. J. Ekstedt, Solhaga, Ystad.

**ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening. Postfack 9229, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

**ÖRNSKÖLDSVIK:** Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. Knut Forsberg, 588 Domssjöverken, kassör Lars Östman, Box 633 Örnsköldsvik.

**ÖSTERGÖTLANDS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping, tel. 44 40. Ordf. Thure Nilsson.

**ÖSTERSUND:** Jämtlands Läns Konvalescentförening, Box 139, Östersund. Ordf. B. E. Norman. Tel. 3601 kl. 17.30—18.30.

## BORAS OCH SÖDRA ÄLVSBOGSLÄN

### BORAS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall  
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

B O R Ä S

Vid elektriska installationer  
ring 122 47, 132 47.

### ELEKTROFIRMAN MAGNET

Kontor: LILLA BROGATAN 38  
Affär: LILLA BROGATAN 30

Kom ihåg Edra vänner vid såväl  
högtider som märkesdagar med  
B L O M M O R från

ALIDEBERGS Blomsteraffär  
(Inneh. Oscar Andersson)  
Allégat. 7. Tel. 117 27.

# Hjelms Bil AB.

### ELEKTRISKA INSTALLATIONS- AFFÄREN I BORÄS AB

Stora Brogat. 4 — Tel.: 100 58, 200 58  
Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-  
affär i armatur. Starkströms- och svag-  
strömsinstallationer. Kostnadsberäkningar.  
Reparationer. Motorlindningar.

### AB BORÄS BILREPARATIONER BORÄS

Tel. 132 75. Tel. 121 10.

### BETALD ANNONSPLATS

## G Ä V L E

### GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist  
Femte Tvärgat. 1 — Gävle — Tel. 4499  
Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-  
gningar i styckevikter upp till 600 kg.  
Lagerbussningar alltid i lager.  
BEGÄR OFFERT.

## G Ö T E B O R G

Köp Eder elektriska armatur  
hos

### Elektricitet

Rosenlundplatsen 4 - Tel. 11 37 74  
Filial: Redbergsplatsen 6 - Tel. 11 37 75



— Lova mig nu att vara försiktig, lille  
Sven. Du kommer ihåg, att du vrickade  
halsen på Tjajkovskijsviten i söndags.

\*

### Västgötar

Två gamla västgötagubbar steg på tåget  
i Stenstorp — som bekant en station  
mellan Skövde och Falköping. Därvid ut-  
spann sig följande konversation på re-  
naste västgötadialekt:

— Gudda på däk, Emil. Sa du ut å åka?  
Var sa du fåra öt?

— Ja sa la te Falköping, va gevet. Å.  
du då Oskar, vart sa du fåra öt?

— Ja, ja sulle allt te Skövde, kan veta.  
— Ja, å dä inte könstitt, nu kan en säta  
säk på samma tåg öt var sett höll!

Vilken av gubbarna som kom rätt, för-  
måler inte historien.

BETALD

ANNONSPLATS

## HALMSTAD

Målarvärdare och Fastighetsägare  
när det gäller TAPETER i parti, begär  
pris och prover från

Byggnadsfirma E. ANDERSSON  
Tel. 3193 Halmstad Tel. 3193

### MASKINER och VERKTYG för TRÄINDUSTRIN

levereras av

ING.-F:A ALB. J. WAHLBECK  
HALMSTAD  
Tel. 952

Undvik onödiga obehag vid camping-  
utflykter genom att använda

### ORIGO CAMPINGSÄNGAR

Vikt endast 3,5 kg.  
Försäljas av alla välsorterade sport- och  
järnaffärer. — Tillverkas av

ORIGOVERKEN, Halmstad  
Telefoner: Halmstad 235 och 4235.

## H Ä L S I N G B O R G

### BETALD ANNONSPLATS

## H Ä R N Ö S A N D

ANGERMANLANDS  
FISKFÖRSÄLJNINGSFÖRENING  
u. p. a.

Daglig tillgång på färsk ström-  
ming och böckling.  
Försäljer i parti salt- och sur-  
strömming.

Tel. Härnösand, Kontoret 1755  
ankn. chefen.  
Exp. tel. 1754, ankn. lagret.

## J Ö N K Ö P I N G

# June-Munktell Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET  
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor  
Telefoner: 197, 897.

<b>KIRUNA</b>		
<p>Alltid färska <b>BAKVERK</b>  <b>CONDITORI BRÄNDA TOMTEN</b>  (PAUL LAVÉN)  — Tel. 109 —  TARTOR — EFTERRÄTTER</p>		
<b>KRISTINEHAMN</b>		<b>UMEA</b>
<p><b>SYSTRARNA HALLBERGS</b> Eftr.  <b>FOTOGRAFIATELJÉ</b>  KUNSGATAN 29  Tel. 104 46</p>		<p><b>ÄGGCENTRALEN</b>      Telefon  UMEA                      2599  2893  2573  Ägg och grönsaker i parti.</p>
<b>UMEA med omnejd</b>		<b>ÖRNSKÖLDSVIK</b>
<p><b>Bröderna</b>  <b>LINDFORS</b>  <b>JÄRNVAROR I PARTI</b></p> <p style="text-align: center;">★</p> <p>Umeå: Namnanrop.      Skellefteå 109 44.</p>		<p><b>HÄSTAR TILL SALU</b>  alla årstider.  Körning med hästar utföres.  Birger Jansson  Tel. 2871</p>
		<b>ÖSTERSUND</b>
		<p>Byggmästare <b>JOHAN ERIKSSON</b>  ÖSTERSUND  Bergsgatan 45 ————— Telefon 2563  Utför nybyggnader och reparationer  <b>INFORDRA OFFERT</b></p>
		<b>BETALD ANNONSPLOTS</b>
		<b>GYNNA ANNONSÖRERNA!</b>

KÖP,  
LÄS,  
SPRID

*Status*  
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA